

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

**ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ;
ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΛΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ;**

**ΑΙ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΠΡΟ-ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ
ΜΕΤ' ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ.**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ " ΙΩΝΙΑ ,,
ΑΘΗΝΑΙ 1974

ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

ΟΜΟΤ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΓΕΝ. ΕΚΚΛ. ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΩΗΝ
ΕΝΤΕΤΑΛ. ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛ. ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΝ ΤΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ ΑΘΗΝΩΝ.

**ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΙΕΡΑΡΧΙΑ;
ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΗ Η ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΛΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ;**

ΑΙ ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑΙ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΛΥΣΕΙΣ
ΜΕΤ' ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΝΕΚΔΟΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ " ΙΩΝΙΑ "

ΑΘΗΝΑΙ 1974

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ τραγωδία τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας —καὶ εἶναι ἡ κυριωτέρα τῶν Ἑλληνικῶν ἢ τῆς Ἑλλάδος— τῶν ἡμερῶν μας, συνίσταται εἰς τὴν ἀλλοίωσιν τῶν θεσμῶν καὶ τῶν ἀνωτάτων σωμάτων διοικήσεως, τῆς Δικαιοσύνης καὶ αὐτοῦ τοῦ παναρχαίου θεσμοῦ τῆς ἐπισκοπικῆς δικαιοδοσίας καὶ δικαιοσύνης.

1.—Ἡ τραγωδία περιεγράφη μὲ ἀντικειμενικότητα καὶ ἀκρίβειαν καὶ νηφαλιότητα, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἐπιστήμη, εἰς τὸ βιβλίον «περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι «Ἐκκλ. Δικαιοσύνης» σήμερον». Αὕτη δεδαίως, οὔτε δικαιοσύνη ἦτο οὔτε πολὺ περισσότερον ἐκκλησιαστικὴ, ἀφοῦ παρεβίαζε ὅχι μόνον Ἰ. Κανόνας ἀλλὰ καὶ κοσμικὰς διατάξεις καὶ αὐτὸ τὸ Σύνταγμα εἰς ἓνα καίριον θεσμὸν τῶν φυσικῶν δικαστῶν (ἄρθρ. 8 τοῦ Συνταγ. τοῦ 1952 καὶ 12 ταυτόσημον τοῦ 1968) 73). Ἐπαναστατικὸν λοιπόν, ἐκκλ. Δίκαιον; μὴ γένοιτο!

2.—Ἐπιμένω εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν τραγωδία καὶ διὰ μίαν ἄλλην σοβαρωτάτην διαπίστωσιν, περὶ τῆς ὁποίας θὰ κάμωμεν λόγον κατωτέρω. Αὕτη ὅμως ἡ τραγωδία τῶν θεσμῶν φαίνεται σαφῶς εἰς τὰ ἐπίσημα κείμενα καὶ τὰ ἱστορικὰ γεγονότα, τῶν ὁποίων τὴν πλήρη γνῶσιν δὲν ἐπέτρεπον αἱ περιστάσεις.

3.—Ἡ ἀλλοίωσις τῶν θεσμῶν καὶ τῶν ἐκκλ. σωμάτων καὶ τῶν χαρακτήρων ἐμφανίζεται καθαρὰ εἰς ὠρισμένα κείμενα, τὰ ὁποῖα ἐδημοσιεύθησαν, ἀλλ' ἀσφαλῶς ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, ἀνέκδοτα, εὐτυχῶς ἀνήκοντα εἰς Μητροπολίτας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀτυχῶς ὅμως ὀλίγους!

Θὰ ἀναφερθῶ ὅμως εἰδικῶς εἰς κείμενα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα ἀντικατροπτίζεται ἡ τραγωδία σαφέστερον.

4.—Ἀναμφιδόλως εἰς τὰ νομοθετήματα: α) ἄρθρ. 4 τοῦ νόμου 4589) 1966 περὶ ὁρίου ἡλικίας ἐξόδου ἀρχιερέων. β) τὸν Ἀν. Νόμον 214) 1967 περὶ ἐκκλ. δικαστηρίων. γ) τὴν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν συνέντευξιν τῆς 13ης Μαρτίου 1968, ἡ δημοσίευσίς τῆς ὁποίας ἀπηγορεύθη ὁ ρ θ ὤ ς. δ) εἰς τὴν ΛΣΤ. συντακτικὴν πρᾶξιν, περὶ ἧς ἡ ἐπιστολή μου εἰς «τὸ Βῆμα» τῆς 25 Ἰαν. 1972. ε) εἰς τὸν παράδοξον καὶ ἀνεφάρμοστον καὶ ἐρήμην τῆς Καν. Ἱεραρχίας ἐκδοθέντα Καταστ. Χάρτην τοῦ 1969 (Ν. Διάταγμα ἢ Ἀναγ. νόμος 126), ἔτι δὲ καὶ σαφέστατα εἰς πολλὰ κείμενα καὶ δὴ καὶ στ) τὰ κείμενα τῶν δύο «παραιτήσεων», τοῦ καταλαβόντος τὸν θρόνον

τῶν Ἀθηνῶν μὲ τὸν Ἀναγκ. νόμον 3 τῆς 10ης Μαΐου 1967, ὡς καὶ εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐν λόγῳ νόμου, ἀντικατοπτρίζοντος ἄριστα βασικὴν ἀρχὴν τῆς τραγωδίας τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, περὶ ἧς ὁ λόγος εἰς τὴν παροῦσαν σύντομον ἔκθεσιν.

5.—Τὸ πελώριον ὅμως ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα ἐμφανίζεται ἀναμφιβόλως καὶ εἰς τὸ γράμμα τὸ ὁποῖον ἀπέστειλεν ὁ Χρυσόστομος ὁ Β' εἰς τὸν ἀπληροφόρητον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν πραγμάτων, Ἀν. Ἀρχοντα, ὅτι ἀρνεῖται καὶ γραπτῶς νὰ παραιτηθῇ ἢ νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν πίεσιν, ὅπισθεν τῆς ὁποίας, εὐρίσκοντο κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, φιλοδοξοῦντες, χωρὶς ἱκανότητα, νὰ διευθύνουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος. (Τὸ εἶπον τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1965 εἰς τὸν ἕνα εἰς τὴν Νιγηρίαν, εἰς τὸ περιθώριον τῆς συνόδου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Παγκ. Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν).

6.—Ἀλλὰ εἰς τὸν ἀπλοῦν πολίτην, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε ἀμέσως καὶ σαφῶς νὰ πληροφορηθῇ περὶ τῶν ἐκκλ. πραγμάτων καὶ μάλιστα νὰ μάθῃ διὰ τί δὲν ἡμπορεῖ, κατὰ τὸ Ἐκκλ. Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, νὰ λεχθῇ, ὅτι ὑπάρχει Ἱεραρχία, θὰ ἤρκει νὰ πληροφορηθῇ, ὅτι ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῇ ἡμετέρᾳ προτάσει, τὴν 16ην Φεβρ. 1968, ἐπικειμένης τῆς ἐφαρμογῆς ἐνὸς ἀνηκούστου νόμου (214), ἐπιτρέποντος νὰ δικασθῇ ἐπίσκοπος μόνον καὶ μόνον διότι ἐσυκοφαντήθη—νόμον ἐπιβάλλοντα δηλαδὴ ποινὴν ἄνευ ἐνοχῆς—(σατανικὸν ὠνόμασα τὸ ἐφεύρημα «περὶ τῆς ἔξωθεν καλῆς μαρτυρίας»), ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν Σύνοδον καὶ εἶπεν ὅ,τι ἡ ἐκκλ. καὶ θεολογικὴ τῆς συνείδησις ἐπέβαλλε. Καὶ ὅμως ἐπὶ (6) ἔξ ἔτη δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν. Ὁ Θεὸς γνωρίζει τί θὰ ἀποκαλύψουν οἱ φάκελλοι τῶν δικασθέντων. Ἡ σιωπὴ τῆς Συνόδου ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην ἀποδείξιν περὶ τοῦ τί συμβαίνει εἰς τὴν «Διοικ. τῆς Ἐκκλησίας» ἀπὸ τῆς 10ης Μαΐου 1967.

7.—Εἰς τὰ ἀτελείωτα κείμενα αὐτῆς τῆς ἐποχῆς τὰ ἀντικατοπτρίζοντα τὴν τραγωδίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἐκκλησίας πρέπει νὰ προσθέσω ὅχι μόνον τὰς ἀπολογίας τῶν δύο ἐπισκόπων, Ἀττικῆς καὶ Θεσσαλονίκης, ἀλλὰ καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐπίσημα, διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος, ἐπιδιοθέντα δικόγραφα πρὸς τὸν ἀρμόδιον Ὑπουργὸν Παιδείας, καλούμενον νὰ μὴ ἐκδώσῃ τὰ διατάγματα, κυρῶν

τὰς ὁπωσδήποτε ἀκύρους κανονικῶς καὶ συνταγματικῶς ἀποφάσεις (29 Φεβρ. 1968 καὶ 7 Μαρτίου 1968· παρὰ Γ. Κονιδάρη: περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἑκκλ. Δικαιοσύνης σήμερον. Ἀθ. 1971, σελ. 238 — 254).

8.—Ἐπαναλαμβάνω τὴν ἀλήθειαν, ὅτι καὶ ἓνας μητροπολίτης ἂν εἶναι ἀντικανονικὸς δὲν ὑπάρχει κανονικὴ σύνθεσις καὶ ἄρα δὲν ὑπάρχει ἡ Ἱεραρχία ὡς Καν. Σῶμα διὰ νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ λάβῃ κανονικὰς ἀποφάσεις.

9.—Σημειῶνω προσέτι ὅτι ἔπραξα τὸ καθήκον μου, ὡς ἀρμόδιος καθηγητῆς καὶ φίλος ἐπιθυμῶν νὰ προλάβῃ τὴν ἔναρξιν τῆς τραγωδίας Θεσμῶν τῆς Ὁρθοδοξίας, τὴν 9ην Μαΐου 1967, τηλεφωνήσας εἰς τοὺς Πατρῶν Κωνσταντῖνον (συμφοιτητὴν), ἐτοιμαζόμενον νὰ γίνῃ Πρόεδρος τῆς Ἀριστίνδην (κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἐπαναστ. Κυβερνήσεως βεβαίως) Συνόδου καὶ εἰς τὸν Ξάνθης Ἀντώνιον (συμπατριώτην), ἐτοιμαζόμενον νὰ γίνῃ μέλος τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου. Ὑπενθύμισα, ὅτι αὐτὸ «ποὺ πηγαινὶν νὰ κάμουν» εἶχε κανονικὰς συνεπειάς. Αἰσθάνομαι δὲ τὴν ἀνάγκην εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ κάμω τὴν πλέον θλιθερὰν διαπίστωσιν, ἡ ὁποία εὐρίσκεται εἰς τὸ δάθος τῆς τραγωδίας ταύτης τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποτελεῖ τὴν γενεσιουργὸν αἰτίαν αὐτῆς, τὴν ἐξῆς:

10.—Ἐξέλιπε, δυστυχῶς, τὸ ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα καὶ ὑπέστη ρῆγμα ἡ θεολογικὴ συνείδησις καὶ ἐν μεγάλῳ μέτρῳ ἡ ἠθικὴ. Καὶ αἱ ἀποδείξεις εἶναι πολλαί, δυστυχῶς δεδομένα. Διότι πῶς ἄλλως δύναται νὰ ἐξηγηθῇ τὸ γεγονὸς τῆς ἀναλήψεως τῆς Προεδρίας ἐκτ. «δικαστηρίου» ὑπὸ ἐπισκόπου ἔχοντος πτυχίον Θεολογίας; Πῶς ἄλλως εἶναι δυνατόν νὰ ἐρμηνευθῇ τὸ γεγονὸς τοῦ ἐναγκαλισμοῦ ἀρχόντων, διὰ τὴν ἔκδοσιν ἀντικανονικῶν καὶ ἀντισυνταγματικῶν νόμων; Εἶναι τόσον πολλαὶ αἱ ἀποδείξεις, τὰς ὁποίας δύναμαι νὰ προσαγάγω, ὡς εἰδικός, εἰς βεβαίωσιν τῆς ἀνωτέρω θέσεώς μου, καὶ θλιβερὰς καὶ συγκλονιστικῆς διαπιστώσεώς μου, ὥστε θὰ προετοίμων, ὡς Χριστιανός, ποὺ θέλει νὰ εἶναι ὀρθόδοξος, νὰ μὴ ἤμουν εἰδικὸς καὶ νὰ μὴ ἐγνώριζα, ὅσα δυστυχῶς γνωρίζω. Δι' αὐτὸ καὶ δὲν συνεχίζω. Λέγω ὅμως τοῦτο ἐν ὄψει τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7 σημείου τῆς ἀκολουθοῦσης δηλώσεως τῆς 9ης Δεκεμβρίου.

11.—Εἶναι τὸ εὐκολώτερον τῶν πραγμάτων νὰ εἴπω εἰς ἓνα ἕκαστον τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἀποκλεισθέντων ἀπὸ τὴν «ἔκτακτον πολυμελῆ Σύνοδον» διατὶ κατὰ τὸ δίκαι-

ον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν δικαιούται νὰ εἶναι μέλος τῆς Κανονικῆς Ἱεραρχίας. Ἐπειδὴ τινὲς τῶν διαμαρτυρουμένων εἶναι μαθηταί μου, καὶ ἔχουν πτυχίον Θεολογίας, γνωρίζουν —τὸ ἐπαναλαμβάνω— τί ἔπραξαν καὶ πῶς ἀνῆλθον εἰς τὸν θρόνον, ὃν κατέχουν, διότι δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐκλογή των ἀντικανονικὴ (μακάρι νὰ ἦτο αὐτὴ μόνον ἡ ἀντικανονικότης) ἀλλὰ καὶ ἡ φοβερὰ καὶ ἀνήκουστος δι' ὀρθόδοξον Θεολόγον καταπάτησις τῆς θεμελιώδους κανονικῆς ἀρχῆς, οἷα ἡ τῆς ἰσοβιότητος τῶν ἐπισκόπων.

12.—Ὡς θεράπων τῆς Ἐκκλ. Ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, ὁμιλῶν περὶ τοῦ πελωρίου Ἐκκλ. ζητήματος τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας θέλω νὰ γράψω, ὅ,τι εἶπον εἰς διακεκριμένον πολιτικὸν ἀρχηγόν: Ὅτι εἶναι πολλὰ, πάρα πολλὰ διὰ μίαν μικρὰν χώραν καὶ Ἐκκλησίαν καὶ μὲ τὰς ὑποχρεώσεις της, τὰς πανελληνίους, τὰς πανορθόδοξους καὶ οἰκουμενικάς —δεδομένου ὅτι αὕτη πρέπει νὰ εἶναι ὑπόδειγμα ὡς Ὁρθόδοξος Χώρα— τρία ἀρχιεπισκοπικὰ εἰς μίαν γενεάν (1938) 41, 1962, 1967). Ἄλλ' ἡ τραγωδία φαίνεται πολὺ μεγάλη μὲ τὸ τρίτον ἀρχιεπισκοπικόν, διότι συνεδέθη μὲ ἀλλοίωσιν τῆς συνθέσεως τῆς Ἱεραρχίας, διὰ πολλῶν ἐκθρονίσεων καὶ χειροτονιῶν, μὲ πρόσωπα, ὡς ὀρθῶς εἶπεν ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας ὠρισμένης προελεύσεως καὶ τοποθετήσεως. Ἐπιδοκιμάζων κατ' ἀρχὴν ὠρισμένα τῶν μέτρων εὐκολύνοντα τὴν ἐν τῷ μέλλοντι ἀποκατάστασιν Κανονικῆς Ἱεραρχίας, ὑπὸ καλλιτέρας συνθήκας, πρέπει νὰ εἶπω ὅτι εὐτυχῶς οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καὶ ἡ ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴ των ἐν τῷ παρελθόντι καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Καν. Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ μεθοδεύσωμεν καὶ νὰ λύσωμεν τὸ θέμα «ἀποκατάστασις τῆς Κανονικότητος» καὶ μιᾶς «Κανονικῆς Ἱεραρχίας».*

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ τὴν ἐπιείκειαν, καρπὸν τῆς ἀρχῆς, τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ μὲ σύνεσιν καὶ μέτρον, διότι ἡ ἀτιμωρησία ἐδημιούργησε τρία ἀρχιεπισκοπικὰ ζητήματα, ἀλλ' εἰς ὀλιγώτερον τῆς μιᾶς γενεᾶς (33 ἔτη) χρόνον, ἤτοι εἰς 29 ἔτη!!

Γ.Ι.Κ.

* Ἐπικροτῶ πλήρως ὅσα γράφει ὁ ἀκαδημαϊκὸς Κ. Τσάτσος εἰς τὸ περιοδικὸν «Εὐθύνη» (Ἰαν. 1974, τ. 25, σελ. 41—42) Σκληρὸς ὁ λόγος, ἀλλ' ὀρθός, ἅτε ἀληθής.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

- Πρόλογος Σελ. 3.
- 1) Εισαγωγικὸν σημείωμα εἰς τὸ ἱστορικὸν ἔγγραφο
τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β' τῆς 9ης Μαΐου 1967, δι' οὗ
ἤρνηθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου τῶν Ἀθηνῶν.*
Σελ. 11.
- 2) Ἄρθρον τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Κονιδάρη περὶ τῆς
Ἐκκλ. Καταστάσεως εἰς «τὸ Βῆμα» τῆς 20ης Ὀκτω-
βρίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν».
Σελ. 23.
- 3) Δήλωσις τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς Ἐκκλ. Καταστάσεως
τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1973 (δημοσιευθεῖσα μερικῶς
εἰς τὸν Ἑλλ. Τύπον). Σελ. 27.
- 4) Ἀνέκδοτος Νέα δήλωσις — Γνωμοδότησις αὐτοῦ
«περὶ τῶν ἀναγκαιῶν ἀποφάσεων καὶ Κανονικῶν ὄ-
ρων διὰ τὴν ἔναρξιν ἀποκαταστάσεως τῆς ὁμαλότη-
τος ἐν τῇ Διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».
Σελ. 28.
- 5) Δήλωσις τοῦ αὐτοῦ τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1974. Σελ. 35
- Ἀναγκαῖαι σημειώσεις Σελ. 36.
- 1) Ποῦ εὐρίσκονται τὰ κείμενα τῶν νομοθετημά-
των περὶ ὧν ὁ λόγος εἰς τὰς δηλώσεις.
- 2) Ποῖος ὁ Καταστατικὸς χάρτης τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος ὁ δυνάμενος εὐκόλως, νὰ τεθῇ εἰς
ἐφαρμογὴν καὶ πῶς θ' ἀποκτήσωμεν κανονικὴν
Ἱεραρχίαν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- Α'. Ἡ νέα συντακτικὴ πρᾶξις ὑπ' ἀριθμ. 3 διὰ τὴν Ἐκ-
κλησίαν. Κριτικὴ σημείωσις. Σελ. 41.
- Β'. Ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἐπιστημονικὸν — κανονικὸν ἀκρι-
βὲς κατηγορητήριον διὰ τοὺς ὑπευθύνους. Σελ. 45.

* Τὰ ἀκολουθοῦντα κείμενα ἀποτελοῦν τὴν καλλιτέ-
ραν ἀπάντησιν εἰς τὸν φίλον συμμαθητὴν — ποὺ δὲν μέ-
ηκουσε λέγοντα τὴν ἀλήθειαν τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1965
— εἰς «τὰς παραιτήσεις του», τὰς στηριζομένας εἰς τὴν
κήρυξιν εἰς ἄγνοιαν τῆς ἀληθείας.

Γ. Ι. Κ.

**Διατί δὲν ὑπάρχει Κανονικὴ Ἱεραρχία
ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος (1967-1973).**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

«Ἄρνούμαι διαρρήδην νὰ γίνω παραβάτης Θείων Προσταγμάτων, διότι θὰ εἶμαι ρίψασπις καὶ προδότης καὶ ἐπίορκος».

Ἀθηνῶν Χρυσόστομος ὁ Β΄.

**Τὸ κείμενον δι' οὗ ὁ Χρυσόστομος ὁ Β΄
ἠρνήθη νὰ παραιτηθῇ**

Μέ αὐτοὺς τοὺς λόγους ἠρνήθη καὶ γραπτῶς νὰ παραιτηθῇ ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν τὴν 9ην Μαΐου 1967, δι' ὃ καὶ τὴν 10ην Μαΐου ἐξεθρονίσθη διὰ νόμου. Τὸ γεγονός τοῦτο καὶ μόνον ἀποτελεῖ τὴν ἀπάντησιν εἰς ὅσα γράφονται καὶ λέγονται τὰς ἡμέρας ταύτας παρ' ἐκείνων οἵτινες ἴσταντο ὅπισθεν τῶν πιέσεων ἐπὶ τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β΄ νὰ παραιτηθῇ. Εἶναι εὐτύχημα διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ὅτι ἐκεῖνος δὲν ὑπέκυψεν.

Ἀσφαλῶς ὅμως τὸ ἱστορικὸν ἔγγραφο πού ἀκολουθεῖ, εἶναι ἀρίστη ἀπάντησις εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν τριῶν «παραιτήσεων» ἀπὸ τοῦ θρόνου, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ Δίκαιον τῆς Ἀν. Ἐκκλησίας ἦτο κενὸς ἀπὸ τοῦ θανάτου Χρυσοστόμου τοῦ Β΄. (9 Ἰουν. 1968). Εἰς τὸ ἱστορικὸν ὅμως τοῦτο τεκμήριον, ὅπερ θεωροῦμεν ὡς ἀρίστην ἀπάντησιν, πρέπει νὰ προστεθοῦν αἱ ἀπολογίαι τῶν δύο ὁπωσδήποτε κανονικῶς καὶ συνταγματικῶς ἀκύρως δικασθέντων καὶ καταδικασθέντων Μητροπολιτῶν Ἀττικῆς καὶ Θεσσαλονίκης. Αἱ ἐξώδικοι δηλώσεις των καὶ διαμαρτυρίαι, ὡς ἱστορικὰ κείμενα (ταῦτα ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ἔργον Γερ. Κονιδάρη: «Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλ. Δικαιοσύνης «σήμερον», Ἐν Ἀθήναις 1971—72 σελ. 239—246 καὶ 247—254) τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ γίνουν δεκτὰ καὶ νὰ μὴ ἐκδοθοῦν τὰ ὁπωσδήποτε ἄκυρα Β. Διατάγματα, θ' ἀποτελοῦν ὡσαύτως τεκμήρια ἱστορικὰ μεγάλης ἀξίας διὰ τὸ Καν. Δίκαιον καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ταῦτα μαρτυροῦν περὶ τῆς δοκιμασίας εἰς ἣν ὑπεβλήθησαν θεσμοὶ καὶ ἄνθρωποι, κατὰ περίπτωσιν, καὶ καταπάτησιν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου δικαίου, ὡς εἶπον ρητῶς ἐν συνεδρίᾳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὴν ἀνοιξιν τοῦ 1968, ὅτε ἐξεδόθη ἡ εἰσέτι ἀναπάντητος ἱστορικὴ διαμαρτυ-

ρία — γνωμάτευσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Αἰσθάνομαι βαθυτάτην ὀδύνην, διότι ὑπεχρεώθην νὰ γράψω ὅσα ἔγραψα αὐτὴν τὴν ἐποχὴν τῆς δοκιμασίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Εἶναι βαθυτάτη ἡ πεποίθησίς μου, ὅτι ἡ φιλία δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ νὰ καταλύσῃ τὴν ἀλήθειαν, μάλιστα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ.

10 Ἰαν. 1974

ΣΗΜ.: Τὸ ἱστορικὸν χειρόγραφον τῆς ἀρνήσεως παραιτήσεως τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β΄. περιελθὼν εἰς διακεκριμένον Μητροπολίτην καὶ εἰς τὸν γράφοντα, εὑρίσκεται νῦν εἰς ἀσφαλὲς μέρος. Ἔχω εἰς χεῖρας μου φωτοτυπίαν αὐτοῦ καὶ τοῦ καθαροῦ, ἔχοντος ὡς ἀκολουθῶς: Ὁ ἀνώτατος ἄρχων ἐστερεῖτο τότε κανονικοῦ συμβούλου.

+ Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ,

Κατ' ἐντολὴν ὁμόφωνον τῆς τε Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ τῆς Ὁρθοδόξου Ἱεραρχίας, καθ' ἣν ἐγένετο ἐπίκλησις τῆς ἐπιφοιτήσεως τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ παρουσία τοῦ ἐκπροσώπου τῆς Σεβαστῆς Κυβερνήσεως Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων, ἐξελέγην κανονικώτατα καὶ νόμιμα Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος. Ἡ ἐκλογή μου ἐπεβεβαιώθη δι' ἐπισήμου τελετῆς ἐν εἰδικῇ τελετῇ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ, καθ' ἣν ἐξεφώνησα τὸν νενομισμένον ἐναρκτήριον λόγον μου. Κληθεὶς κατόπιν ἐπισήμως εἰς τὰ Βασιλικά Ἀνάκτορα, ἔδωκα ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ ἐνώπιον τῆς Α. Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως ἡμῶν Παύλου τὴν νενομισμένην διαβεβαίωσιν ἐπὶ τῇ Ἀρχιερωσύνῃ μου, ἐδημοσιεύθησαν τὰ σχετικὰ Βασ. Διατάγματα. Οὕτω δὲ ἐπέτελεσα ἀπὸ 5½ ἐτῶν τὰ Ἀρχιεπισκοπικά μου καθήκοντα ἀδιαταράκτως, ἀγωνισθεὶς, μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων μελῶν τῆς Σεβαστῆς Ἱεραρχίας, ὑπὲρ τῶν κανονικῶν καὶ νομίμων δικαίων τῆς Ὁρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας.

Ὁ ὡς ἄνω ὑπὲρ τῆς ἁγίας Ὁρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας ἀγών, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν δημοσίευσιν ὑπὸ τῆς Βουλῆς τοῦ Νόμου 4589) 66. Δι' ὠρισμένων ἄρθρων τοῦ Νόμου τούτου ἐπεβλήθη ἡ ἀναγκαστική, λόγω ὀρίου ἡλικίας, παῦσις ὠρισμένων Ἀρχιερέων, ἥτις καὶ ἐκυρώθη διὰ ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

Τῆς τοιαύτης ἀντικανονικῆς μεταχειρίσεως ἐξηρέθη ἡ ταπεινότης μου δι' εἰδικοῦ ἁρθρου τοῦ ὡς ἄνω Νόμου καὶ οὕτω ἐξακολουθῶ ὑπάρχων ὁ Κανονικὸς καὶ νόμιμος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, ἀνευ μάλιστα ἀπουσίας ποτὲ διακόψας τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν ἐθνικῶν μου καθηκόντων.

Κατὰ τὸ διάστημα τῆς ὀλιγοήμερου καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδειχθείσης, οὐχὶ σοβαρᾶς βλάβης τῆς ὑγείας μου καὶ ἐκ τῆς κλίνης τῆς ἀσθενείας μου διηύθυνα, ἀπούσης μάλιστα, λόγω τῶν ἑορτῶν, τῆς Σεβ. Ἱεραρχίας, ἀπάσας τὰς ἐργασίας τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ μεταξὺ λαβὼν ἀφορμὴν τὴν ἀπόφασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Θρησκευμάτων καθ' ἣν ἀνεβλήθη ἡ πλήρωσις τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, ἐθεώρησα καθήκον μου, ἐκ τῆς παρουσιασθείσης ἀφορμῆς νὰ ὑποβάλω καθηκόντως ἀλλ' ἀνεπισημῶς κρίσεις περὶ τῶν μελλουσῶν ἐκλογῶν. Αἱ κρίσεις μου αὗται παρεξηγήθησαν, ὡς ἔχουσαι τὴν ἔννοιαν τῆς σκέψεώς μου πρὸς ἐκουσίαν παραίτησιν ἀπὸ τῶν ἱερῶν καὶ νομίμων καὶ ὑποχρεωτικῶν καθηκόντων μου τῆς πάσῃ δυνάμει καὶ ἐν αὐταπαρνήσει ἐξυπηρετήσεως τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Πρὸς ἄρσιν τοιαύτης παρεξηγήσεως ἀναγκάζομαι νὰ δηλώσω ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὅτι εἶμαι ἕτοιμος νὰ ὑποβληθῶ εἰς πᾶσαν θυσίαν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως, ἂν διὰ ταύτης θὰ εὐοδοθῶσι σταθερῶς τὰ ἐπὶ τῆς περιμαχίᾳ τοῦ Κύπρου δικαιώματα τοῦ ἔθνους ἡμῶν, δηλαδή ἂν διὰ τῆς μεταθέσεως εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν, βεβαιωθῇ καὶ κατορθωθῇ ἡ ὀριστικὴ λύσις τοῦ ἐθνικωτάτου τούτου ζητήματος.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὀφείλω ὡς ταπεινὸς Ἀρχιερεὺς τοῦ Ὑψίστου νὰ ποιήσωμεν τὰς κατωτέρω ὁμολογίας μου.

Ἡ ταπεινότης μου ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τοὺς θείους νόμους, καὶ δὴ τὸν ἐκ στόματος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν τῇ θεῇ Ἀποκαλύψει λεχθέντα «κράτει, ὃ ἔχεις, ἵνα μη-

δεις λάβη τὸν στέφανόν σου» καὶ τὸ «γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς» ἀρνούμαι διαρρήδην νὰ γίνω παραβάτης θείων προσταγμάτων διότι θὰ εἶμαι ρίψασπις καὶ προδότης καὶ ἐπίορκος καὶ ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν θὰ θελήσω ποτέ, νὰ ἀμαυρώσω, ταπεινούμενος θεδαίως, ἀλλ' οὕτως ἢ ἄλλως, θέβαιος ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἑθνους μου ἔργον καὶ νὰ καλύψω ἐξ αἰσχύνης τὸ πρόσωπόν μου.

Ἄν ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Πολιτεία, θελήσῃ οὕτως ἢ ἄλλως, εἴτε κανονικῶς εἴτε νομίμως νὰ ἐπιβάλῃ μίαν λύσιν, ἀντίθετον πρὸς τὰς πεποιθήσεις μου, ἐγὼ οὐ δύναμαι ἐμποδίσαι αὐτὴν καὶ θὰ ἔχω νὰ δικαιολογηθῶ ἐνώπιον τοῦ δικαίου Κριτοῦ, ὅτι βίᾳ καὶ δυναστείᾳ ὑπέκυψα, ἀλλὰ καὶ μετὰ διαμαρτυριῶν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων.

Τὰς ἀνωτέρω σκέψεις μου, Μεγαλειότατε Βασιλεῦ, ἐτόλμησα καὶ ὑπέβαλα πρὸς ἄρσιν πάσης παρεξηγήσεως.

Ἐπωφελούμενος δὲ τῆς εὐκαιρίας ταύτης, ὑψῶ τὰς ταπεινὰς μου χεῖρας πρὸς τὸν Θεὸν τῆς δόξης, καὶ ἵκετεύω Αὐτόν, σὺν πάσῃ τῇ ἐπὶ τῆς Ἀγίας Ἐκκλησίᾳ ταύτῃ, ὅπως διαφυλάττῃ τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα σὺν πάσῃ τῇ Βασιλικῇ Οἰκογενείᾳ ἐν ψυχικῇ καὶ σωματικῇ ἀδιαταράκτῳ ὑγιείᾳ καὶ ἴδῃ αὕτη ἡμέρας ἐθνικοῦ μεγαλείου καὶ δόξης σὺν παντὶ τῷ εὐσεβεῖ καὶ φιλογενεῖ Ἑθνῷ ἡμῶν.

(ὑπογρ.) (ὁ Ἀθηνῶν Χρυσόστομος).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Μαΐου 1967.

Ἀκολουθεῖ ἡ φωτοτυπία τοῦ ἱστορικοῦ χειρογράφου τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ὁποῖος τὸ ἔγραψε τὴν νύκτα τῆς 8ης πρὸς τὴν 9ην Μαΐου 1967. Ἐξ' αὐτοῦ ἐκαθορογραφήθη τὸ ἀνωτέρω κείμενον.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

πρόσωπο μου -

[illegible]

Wet 2nd 1900. vopis puz. val 2 on bajer

ה'תש"ח, י"ב באדר

παραδοχόντες μόνον, ὡς ἐν ἑστέ.

von hier abwärts der südliche

Deixe va' d'ina rogada 46

Wm. Harrison Heald

Big Thunder Lake

6/10 T. 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.
 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft. 1000 ft.

Deposition

Yajomilpa on 2/3
Yajomilpa on 2/3

1932

~~Handwritten scribbles and signatures~~

~~Wolfeboro~~ 29 37

Her wild hair

[illegible]

2. ΝΑ ΣΤΑΜΑΤΗΣΗ ΤΟ ΚΑΚΟΝ

**Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν νέαν φάσιν
τοῦ καθεστῶτος ***

Ὑπὸ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Γερ. Ι. Κονιδάρη.

Ὅτι εἰς τὴν νέαν φάσιν τοῦ καθεστῶτος δὲν δυνάμεθα νὰ ζητήσωμεν πολλὰ πράγματα καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ πρόσωπα, ἅτινα ἀναλαμβάνουν εὐθύναι εἰς τὸν τομέα τῶν ὀργανισμῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας, εἶναι φανερόν, καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀναλύσεως, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ἐφημερίς αὕτη καθώρισε μὲ σαφήνειαν τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ κινηθῇ ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Σπ. Μαρκεζίνη. Θὰ ἤθελα ὅμως νὰ καθορίσω, ἐντὸς τῶν πλαισίων, τὰ ὁποῖα ἤδη γνωρίζομεν, τὴν νέαν τοποθέτησίν μου εἰς τὸ μέγα ἐθνικὸν θέμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ποῦ εἶναι παράγων τοῦ Ἐθνικοῦ βίου, ὡς ἐξῆς: 1) Πρέπει νὰ σταματήσῃ τὸ κακὸν ποῦ ἄρχισε τὴν 10ην Μαΐου 1967 μὲ τὸν Ἀναγκ. Νόμον 3) 1967, ποῦ κατέλυσε α) τὴν Ἱεραρχίαν, β) τὴν ὑπάρχουσαν Δ. Σύνοδον τοῦ 1966—1967, γ) ἀφήρесе τὰς δικαιοδοσίας ἀμφοτέρων, δ) ἀπεμάκρυνε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον, ἀρνηθέντα προφορικῶς καὶ γραπτῶς (τὴν 9ην Μαΐου 1967), νὰ παραιτηθῇ καὶ ἐγκατέστησεν ε) ἀπολυταρχίαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς «ἀριστίνδην Συνόδου» τῶν ὀκτῶ «Συνοδικῶν», τῶν διατεθημένων νὰ ψηφίσουν τὸν «ἐφημέριον τῶν Βασ. Ἀνακτόρων» (ἀντὶ τῶν 12 τῆς Δ. Συνόδου, κατὰ «τὰ πρεσβεῖα ἀρχιερωσύνης» καὶ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ ἀρθρ. 12 τοῦ Νόμου 5438) καὶ στ) κατήργησε τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων διὰ νὰ ἐκλεγοῦν 17 Ζωηκοὶ καὶ 2 Σωτηρικοί, ἥτοι τῶν «Ἐκκλ. Ὁργανώσεων».

2. Τὰ ἀποτελέσματα εἶναι γνωστὰ καὶ ἐξετέθησαν τόσας φορές ἀπὸ τὸ «Βῆμα» ὥστε νὰ περιττεῦν νὰ ἐκθεσῇ. Μὲ κοσμικὸν καὶ δικτατορικὸν πνεῦμα, ξένον πρὸς

* Ἄρθρον δημοσιευθὲν εἰς «τὸ Βῆμα» τὴν 20ὴν Ὀκτωβρίου 1973.

τὴν Ἐκκλησίαν καὶ μάλιστα τὴν Ὁρθόδοξον, ἔγιναν ὅσα ἔγιναν ἐν οἷς ὁ περιβόητος νόμος 214) 1967, δι' οὗ ἐπιβάλλεται ποινὴ ἄνευ ἐνοχῆς, κατὰ τὴν ὁμόφωνον γνώμην τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, (τὴν 16 Φεβρ. 1968), ἡ ὁποία δὲν ἔλαβεν ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν Σύνοδον (ἡ πνευματικὴ «ἡγεσία» ἐπῆρε μηδὲν) καὶ φυσικὰ δὲν ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν.

3. Θέλω νὰ διατυπώσω τὰς συνεπείας, ὅπως τὰς βλέπει μὲ πόνον ὁ ὀρθόδοξος Θεολόγος, ὁ ἔχων ἰδέαν τῶν ἀρχῶν τοῦ Καν. Δικαίου τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας τοὺς καθ' ἕκαστον θεσμοὺς πρῶτοι ἔπρεπε νὰ σέβωνται «οἱ ἐθνικόφρονες», μάλιστα τῆς Ἑλλάδος Ἑλλήνων Χριστιανῶν!

α) Μόνον ὑπὸ τὸ καθεστῶς τῶν ἐκτάκτων ἐξουσιῶν δύναται νὰ ἰσχυρίζεται ὁ ἱ. ὅτι εἶναι «ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν» (λυποῦμαι βαθέως, διότι πρέπει νὰ τὸ εἶπω) καὶ νὰ ὑφίσταται θέμα «παραιτήσεως», διότι κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, περὶ ἰσοδιότητος τοῦ ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος, ἀφ' ἧς κατ' Ἰούλιον 1968 ἀπεβίωσεν ὁ Χρυσόστομος ὁ Β'. ὁ Θρόνος τῶν Ἀθηνῶν εἶναι κανονικῶς κενός.

β) Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ δι' ἄλλους Θρόνους, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς Θρόνους τοὺς κενωθέντας μετὰ τὴν ἀνῆκουστον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν Προτεστантиσμόν, καὶ δυναμένην νὰ βλάψῃ τὸν Ἑλληνισμόν, ΛΣΤ'. Συντακτικὴν Πρᾶξιν, δι' ἧς ἀπεμακρύνθησαν οἱ Μητροπολίται Ἡλείας (ζῶν εἰσέτι) καὶ ὁ Βερροίας (ζῶν) καὶ ὁ Χαλκίδος (ἀπεβίωσεν). Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μείνουν οἱ μοιχοὶ καὶ ἐπιβάται τῶν θρόνων. Σημειῶνω, ὅτι διαπρεπεῖς καθηγηταὶ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐν Μονάχῳ ἠρώτων τοὺς Ἑλληνας Ὁρθοδόξους ποὺ στηρίζονται εἰς τοὺς Κανόνας ὅσα συμβαίνουν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Κύπρῳ. Τὰ ἐξέθεσα καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν «περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησ. Δικαιοσύνης σήμερον» (1972—73), ὡς ἐπίσημον ὑπόμνημα πρὸς τὸν τότε Βασιλέα, τὴν Κυβέρνησιν τὸν Πολιτικὸν Κόσμον, τοὺς Πατριάρχας καὶ τοὺς κανονικοὺς Μητροπολίτας. «Παραιτήσεις» ἔστω, ἂν καὶ ἐπεβάλλοντο ἄλλα μέτρα, θὰ ἦτο ἡ μόνη λύσις σήμερον, διότι δὲν πρέπει τὰ ἀνόμως ἀποκτηθέντα νὰ μείνουν διὰ νὰ μὴν ἀποτελοῦν κάκιστον παράδειγμα διὰ τὸ μέλλον καὶ νὰ μὴ ἐκθέτουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκ-

κλησίαν· (πῶς νὰ ὑπερασπίσωμεν τὸ Ὅρθ. Κανονικὸν Δίκαιον ἐνώπιον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅταν γίνωνται δεκτὰ ὅσα συνέδησαν ἐν Ἑλλάδι;).

γ) Ὁ ἀνήκουστος, καὶ κανονικῶς καὶ συνταγματικῶς ἀπαράδεκτος, Ἀν. Νόμος 214) 1967, πρέπει νὰ παύσῃ ἀμέσως ὑφιστάμενος, διότι ἀδικεῖ καταφόρως, διὰ τὸν προεκτεθέντα λόγον, καὶ διότι πᾶσαι αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐκτάκτων Ἱεροδικείων εἶναι ἄκυροι καὶ κανονικῶς καὶ συνταγματικῶς. Ἐπιτελῶ δὲ καθῆκον συνειδήσεως, λέγων ὅτι, εἶναι τραγικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ εἶναι ἐνδεχομένως μία ἀπόφασις δικαία εἰς τὴν οὐσίαν καὶ νὰ εἶναι ἄκυρος, ἐφ' ὅσον ἐστερηθήσαν οἱ κατηγορούμενοι τῶν φυσικῶν δικαστῶν, ἦτοι τῶν ἐπισκόπων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῆς ἐφέσεως (ποὺ ἐπετράπη στὰ Στρατοδικεῖα) εἰς τὰ Συνοδικὰ δικαστήρια, συγκροτούμενα κανονικῶς μόνον «κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης». Εἶναι δὲ ἄκρως λυπηρὸν διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἑλλάδα καὶ ἐνδεικτικὸν διὰ τὴν κλασσικὴν ἀποτυχίαν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, ὅτι ἐπὶ τρία ἔτη στέλλεται καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὁ νέος νόμος περὶ Ἐκκλησ. Δικαστηρίων, διότι δὲν συμφέρει νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸν ἕνα! Τὸν Ἰούλιον ἐπεστράφη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ δευτέραν φοράν, ἀφοῦ τὸν ἐθεώρησεν ἡ νέα «κατὰ τὰ πρεσβεῖα» συγκεκροτημένη Δ. Ι. Σύνοδος. Πρέπει νὰ ἐκδοθῇ διὰ νὰ σταματήσῃ τὸ κακὸν καὶ ὁ Ὑπουργὸς Παιδείας δὲν πρέπει νὰ ἀκούσῃ κανένα καὶ μάλιστα τοὺς Προεδρεύοντας τοῦ ἀνόμου δικαστηρίου, ἔστω ἂν εἶναι πατριῶτες καὶ ἐνδεχομένως φίλοι.

δ) Μὲ τὸν Νόμον 214) 1967 κατελύθη ὅχι μόνον ἡ ἐννοια τῆς δικαιοσύνης ἀλλὰ καὶ τὸ δεδικασμένον!

Μόνον ὑπὸ καθεστῶς τῶν ἐκτάκτων ἐξουσιῶν καὶ τοῦ ἀπαραδέκτου ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξον συνείδησιν Ἀν. Νόμου 214) 1967, τοῦ καταλύσαντος καὶ αὐτὸ τὸ δεδικασμένον (ἀκουσον ἀκουσον) δύναται νὰ ἰσχυρίζεται α) ὁ τάδε ὅτι εἶναι Ἀττικῆς (ἐπίσημος κατάθεσίς μου διὰ τὴν «ὑπόθεσιν» τοῦ πατρὸς Πειρουνάκη, ὑπάρχει εἰς τὴν Σύνοδον) καὶ νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ προσφεύγῃ εἰς τὸ Συμβ. Ἐπικρατείας, κατὰ τῆς συγκροτήσεως τῆς Ι. Συνόδου «κατὰ τὰ πρεσβεῖα», β) ἑτέρου κληρικοῦ, ὅτι εἰ-

ναι Θεσσαλονίκης, διότι κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀμφότεροι οἱ θρόνοι κατέχονται κανονικῶς καὶ νομίμως, ἅτε τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν ἀπομακρυνθέντων διὰ νόμου ἀντισυνταγματικοῦ καὶ ἀντικανονικοῦ καὶ δικαστηρίου. Οἱ κατέχοντες τοὺς θρόνους, ἐφ' ὅσον ἔχουν πτυχίον Θεολογίας, γνωρίζουν τὶ ἔπραξαν καὶ πρέπει ν' ἀπομακρυνθοῦν — ἔστω καὶ διὰ «παραιτήσεως» — καὶ νὰ ζητήσουν διὰ τῆς μετανοίας νὰ τοὺς συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἡ Ἐκκλησία Του.

3. Ἡ στερέωσις τῆς ἀρχῆς τῆς συγροτήσεως τῆς Δ. Ι. Συνόδου «κατὰ τὰ πρεσβεῖα ἀρχιερωσύνης» καὶ κατ' ἰσομοιρίαν ἐκ Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος, ἀρχῆς καταλυθείσης ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Κανονικῆς Ἱεραρχίας διὰ τοῦ Ν.Δ. (ἀναγκ. νόμου 126) 1969) παρὰ τὸν Συνοδικὸν τόμον περὶ Αὐτοκεφάλου καὶ τὴν Πατρ. καὶ Συνοδικὴν πράξιν τοῦ 1928, ἀποτελεῖ ὅχι μόνον ὑποχρέωσιν πρὸς τὸ Οἶκ. Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον ἂν δὲν σέβωνται οἱ Ἕλληνες Ὁρθόδοξοι δὲν δύνανται ν' ἀξιοῦν νὰ τὸ σέβωνται οἱ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ πράξιν δικαιοσύνης. Λέγομεν δὲ τοῦτο, διότι ἐφ' ὅσον ἡ Ἀνωτ. Διοίκησις τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκει εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, πάντες ἔχουν τὸ ἀναφαίρετον δικαίωμα ἐκ περιτροπῆς καὶ ἀλληλοδιαδόχως νὰ ἔρχωνται καὶ νὰ ἐθίζωνται εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας ἐτησίως καὶ ν' ἀποτελοῦν τὸ κατ' ἔφεσιν ἀμερόληπτον Δικαστήριον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἀρχαία πρὸ τοῦ Μ. Κων) νου καθιερωθεῖσα ἀρχὴ εἶναι ὀρθὴ καὶ κατὰ τὰς συγχρόνους δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις, ἃς βεβαίως δὲν ἀσπάζονται οἱ ὁπαδοὶ τῆς ἀπολυταρχίας καὶ τῆς φατρίας, ἣν καταδικάζουν ρητῶς οἱ Κανόνες καὶ ἡ δημοκρατικὴ συνείδησις τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ Κράτος δὲν ἔχει, ἀτυχῶς, ἀρμόδιον καθ' ὕλην εἰσηγητὴν καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ λεχθοῦν δημοσίᾳ τ' ἀνωτέρω καὶ ν' ἀποτελέσουν ἔκκλησιν διὰ νὰ σταματήσῃ τὸ κακὸν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ποὺ πρέπει νὰ εἶναι παράγων τοῦ ἐθνικοῦ βίου, καὶ ν' ἀνακτήσῃ τὴν θέσιν της, ποὺ ἐκλονίσθη μὲ τὰ τελευταῖα γεγονότα. Ἡ φιλία (γνωριμία μερικῶν Ἱεραρχῶν πρὸς τοὺς νέους ὑπευθύνους) ἃς μὴ γίνῃ ἐμπόδιον νὰ σταματήσῃ τὸ κακόν.

Αἱ νέαι ἐκλογαὶ Ἱεραρχῶν πρέπει νὰ γίνουν μὲ ἀμεσον ἀνασύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων καὶ ὑ-

πὸ τῆς Ἱεραρχίας «ἄνευ παρεμβάσεως τῆς Πολιτείας», ὡς ὥριζεν ὁ Καταστατικὸς Νόμος τοῦ 1932, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε προϊόν κανονικῆς ἐπεξεργασίας καὶ συμφωνίας Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ὑπὸ Δημοκρατικὸν καθεστῶς. Τοῦτο ἐδέχθη τὰ ἀπὸ τοῦ 1852 ἰσχύοντα «πρεσβεῖα ἀρχιερωσύνης» διὰ τὴν Δ. Σύνοδον καὶ ταύτην ὥρισεν ὡς ἐκτελεστικὸν σῶμα τῆς δημοκρατικῶς διοικουμένης Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Ὅσα ζητοῦμεν εἶναι δυνατὰ καὶ εὐκόλα καὶ σταματοῦν τὸ κακόν.

4) 10) 73

Δ Η Λ Ω Σ Ι Σ

ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΓΕΡ. Ι. ΚΟΝΙΔΑΡΗ

ΤΗΣ 9ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1972

Πρὸς διάλυσιν τῆς συγχύσεως περὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν θεωρῶ ἀναγκαῖον, ὑπὸ τὰς δεδομένας συνθήκας, νὰ δηλώσω:

1. Ὅτι εἶναι ἐπιστημονικῶς ἀναμφισβήτητον, ὡς κανονικὸν τὸ δεδομένον γεγονός, ὅτι δὲν ὑπάρχει Ἱεραρχία, ὡς κανονικὸν σῶμα δυνάμενον νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ λάβῃ κανονικὰς ἀποφάσεις, διότι καὶ εἰς ἱεράρχης ἔαν εἶναι ἀντικανονικὸς δὲν ὑπάρχει κανονικὴ σύνθεσις. Ὑπενθυμίζω τὴν ἀμφισβήτησιν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ Δρυϊνουπόλεως Ἰωάννου, μετασχόντος εἰς τὴν ἐκλογήν τοῦ ἀειμνήστου Δαμασκηνοῦ, ὡς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν τὴν 5ην Νοεμβρίου 1938. Τὸ προκῦψαν πρόβλημα ἐλύθη συνοδικῶς ὀρθῶς τὸ 1941 καὶ ἐκυρώθη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τὸ 1946.

2. Ὑπενθυμίζων τὴν εἰς τὸ «Βῆμα» δήλωσίν μου (τῆς 20ης Ὀκτωβρίου), ἔνθα μνημονεύονται μόνον αἱ πλέον χαρακτηριστικαὶ περιπτώσεις ἀντικανονικῶν ἱεραρχῶν (Ἀττικῆς, Θεσσαλονίκης, Ἡλείας, Βεροίας, Χαλκίδος) — διότι ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι — καὶ μὴ ἐξάγων τὰς κανονικὰς συνεπείας αὐτῶν τῶν γεγονότων, προσθέτω σήμερον, ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ 1967 ὑπὸ τῆς «ἀριστίνδην» συνόδου «ἐκλεγέντες», κατ' οὐσίαν διορισθέντες, καὶ ἐκ τῶν ὁργανώσεων προερχόμενοι, κατὰ τὸ πλεῖστον, διωρίσθησαν ἀφοῦ κατηργήθη ὁ κατάλογος τῶν ἐκλογίμων. Ὅτι, ἔνεκα τούτου, μεταξὺ τῶν κατεχόντων τοὺς βιαίως

καὶ ἀντικανονικῶς κενωθέντας θρόνους, ὑπάρχουν καὶ ἐπίσκοποι οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἐξελέγοντο ποτὲ ὑπὸ κανονικῆς καὶ νομίμου Ἱεραρχίας εἶναι εὐνόητον.

3. Νῦν προέχουν μερικὰ πράγματα. Ἡ ἄμεσος κατάργησις τῆς ΛΣΤ ' Συντακτικῆς Πράξεως, τοῦ 'Αν. Νόμου 214) 1967 καὶ τῶν συνεπειῶν των δὲν θὰ ἦσαν ἀπλῶς εὐπρόσδεκτα γεγονότα ἀλλὰ καὶ ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἔναρξιν ὁμαλοποιήσεως τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὰ ἐπανέλθῃ ἢ κατὰ τὸ 1966 καταργηθεῖσα θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἰσοδιότητος τῶν Ἐπισκόπων. Εἶναι δὲ ἀνάγκη ἐκκλησιαστικὴ καὶ ἐθνικὴ νὰ ἐπανέλθῃ ὅπωςδῆποτε, ἔστω καὶ ἂν ὠφελῇ ἀδικήσαντας τὴν Ἐκκλησίαν!

4. Ἡ ἐκλογὴ ἐπισκόπου εἰς τὸν κανονικῶς ἀπὸ τῆς 9ης Ἰουνίου 1968 κενὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν (θάνατος Χρυσοστόμου Β΄) δύναται, ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ γίνῃ ὑπὸ ἐκτάκτου Συνόδου κατὰ «τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης» καὶ κατ' ἰσομοιρίαν ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Μητροπόλεων τῶν Νέων Χωρῶν (τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου) συγκροτουμένης, ὡς ἀναγ. νόμος θέλει ὀρίσει. Δὲν δυνάμεθα, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, νὰ ζητήσωμεν περισσότερα. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δέον ν' ἀποκλεισθῇ εἶναι ἡ «ἀριστίνδην Σύνοδος», διότι πρόκειται περὶ ὀργάνου πολιτειακοῦ, ὑπαγομένου εἰς τὰς διατάξεις τῶν Ἱ. Κανόνων: 30οῦ τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων καὶ 3ου τῆς Ζ' Οἴκων. Συνόδου, ἐπιβαλλόντων ποινὴν καθαιρέσεως.

Πᾶν ὅ,τι καλὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἔθνος γίνῃ θὰ τὸ ἐπικροτήσωμεν. Ἐπίσκοποι ὅμως δέον νὰ ἐκλέγωνται ἐφεξῆς, εἰς κανονικῶς κενοὺς θρόνους μόνον ἄνδρες ἔχοντες ἐκκλησιαστικὸν φρόνημα καὶ θεολογικὴν καὶ ἠθικὴν συνείδησιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἀνήκει μόνον εἰς τὸν Χριστὸν τῆς Ἀγάπης.

Καθηγητὴς Γεράσιμος Ι. Κονιδάρης
'Ατυχῶς δὲν ἐδημοσιεύθη ὁλόκληρος εἰς τὸν Ἑλλ. Τύπον.

4) ΝΕΑ ΔΗΛΩΣΙΣ—ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΙΣ* (ἀνέκδοτος)

«Περὶ τῶν ἀναγκαίων ἀποφάσεων καὶ κανονικῶν ὅρων διὰ

* Πρὸς ἐπεξήγησιν τῆς ἀνωτέρω δηλώσεως.

τὴν ἔναρξιν ἀποκαταστάσεως ἐν τῇ Διοικήσει τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».*

«Ἐπανερχόμενος ἐπὶ τῶν θεμάτων τῶν ἀντικανονικῶν καὶ ἀντισυνταγματικῶν διατάξεων καὶ ἀποφάσεων, ληφθεῖσων ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, περὶ ὧν ἡ δῆλωσίς μου τῆς 9ης Δεκεμβρίου π.ξ., καὶ διασαφῶν εἰδικῶς τὴν § 3 αὐτῆς, περὶ τῶν προεχόντων, πρὸς ρύθμισιν ἐκκλ. ζητημάτων, ἵνα ἡ Ἐκκλησία ἀρχίσῃ νὰ ἐπανέρχεται εἰς τὴν κανονικὴν ὁμαλότητα, δηλῶ κατηγορηματικῶς τὰ ἑξῆς:

1. α) Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις περὶ ὀρίου ἡλικίας ἐξόδου ἀρχιερέων (1966—67) ἦσαν καὶ εἶναι α) ἀντικανονικαί, ὅτε ἀντικείμεναι πρὸς τὴν θεμελιώδη κανονικὴν ἀρχὴν τῆς ἰσοδιότητος τῶν ἐπισκόπων, — ἡ Ἐκκλησία ἀνέχεται τὴν παραίτησιν μόνον διὰ πραγματικοὺς λόγους ὑγείας καὶ ἐλλείψεως ἱκανότητος πρὸς ἐπιτέλεισιν τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων τοῦ ἐπισκόπου, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὴ ἡ Δύσις, ἡ ἔχουσα κοσμικὸν δίκαιον, ἐν τῇ Β' Βατικανῇ Συνόδῳ ἐδέχθη, ἐπειδὴ 2ον) ἡ πρωτοφανὴς αὕτη διάταξις, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀντεθνικοῦ χαρακτηρισμοῦ αὐτῆς, ἐκηρύχθη ἀντικανονικὴ καὶ ἀντισυνταγματικὴ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1966 (πρβλ. περιοδικὸν «Ἐκκλησία» 1967) καὶ ἐπειδὴ 3ον) ἔνεκα τῶν λόγων τούτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τῶν νόμων 4589) 1966 καὶ 3) 1967 καὶ 126) 1969 ἐκτεθεῖσαι ἀποφάσεις εἶναι ὅλως κοσμικοῦ χαρακτῆρος:

Ἔπεται

ὅτι δύναται ὁ κοινὸς νομοθέτης α) νὰ καταργήσῃ τὰς ἐν λόγῳ διατάξεις, δι' ἀπλοῦ νόμου καὶ δὴ καὶ νὰ κηρύξῃ ἀκύρους τὰς σχετικὰς πράξεις τῆς διοικήσεως, ἐκδίδων, κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ νόμου, τὰ σχετικὰ ἐκτελεστικὰ διατάγματα.

β) Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφισθητήσεως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἐν Συνόδῳ, κατὰ τὰ καθιερωμένα συγκροτοῦμένη Ν.Δ. 671) ἐπιβάλλεται ν' ἀποδεχθῇ τὴν πρᾶξιν ταύτην τῆς Πολιτείας.

γ) Ἡ αὐτὴ Σύνοδος δέον νὰ λάβῃ ἄμεσον ἀπόφασιν περὶ τοῦ τίνες ἐκ τῶν ἐπανερχομένων ἀρχιερέων εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀσκήσωσι τὰ καθήκοντά των (ἀποστέλλουσα ἐν ἀνάγκῃ πρὸς διακρί-

βωσιν καθηγητὰς τῆς ἱατρικῆς, τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας δικαιουμένου νὰ αἰτησῇται τοῦτο) * καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τούτους εἰς τοὺς θρόνους των, κηρύσσουσα πρότερον ἐκπτώτους τοὺς ἀντικανονικῶς καταλαβόντας τούτους, ὡς καὶ κατὰ παράβασιν τῶν Ἱ. Κανόνων 30ου τῶν Ἀγ. Ἀποστόλων, 3ου τῆς Ζ' Οἴκουμ. Συνόδου καὶ 16ου τῆς Πρωτοδευτέρας, ὑπὸ τοῦ πολιτειακοῦ ὀργάνου τ.ἔ. τῆς Ἀριστίνδην Συνόδου «ἐκλεγέντας», πράγματι δὲ διορισθέντας, μετὰ τὴν καταλύσασαν τὰς ἀρχὰς τῆς χρηστῆς διοικησεως, κατάργησιν τοῦ κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν (Ν.Δ. 671 κλπ.) καταλόγου τῶν ἐκλογίμων. Οἱ οὕτω ἀθέσμως καὶ ἀντικανονικῶς καὶ ἀντισυνταγματικῶς καταλαβόντες κανονικῶς κατεχομένους θρόνους, ὀφείλουν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς μονὰς τῆς μετανοίας των.

Β.) α) Ἐπειδὴ αἱ διατάξεις τῆς ΛΣΤ' Συντακτικῆς Πράξεως τοῦ Σεπτεμβρίου 1968, περὶ χρόνου ὑπηρεσίας ἐπισκόπων (40 ἔτη, ἐξ ὧν τριάκοντα ἐπισκόπου) καὶ ἐξόδου ἐξ αὐτῆς ἀρχιερέων, εἶναι πρωτοφανεῖς καὶ ἀνήκουστοι διὰ πᾶσαν χριστιανικὴν Ἐκκλησίαν — καὶ ἐπειδὴ αὗται εἶναι, ὡς καὶ αἱ προηγούμεναι, ὅλως κοσμικοῦ χαρακτῆρος, ἅτε ἀντικείμεναι εἰς τὴν περὶ τῆς ἰσοδιότητος τῶν ἐπισκόπων θεμελιώδη ἀρχὴν τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,

Ἔπεται

ὅτι διὰ νεωτέρας Συντακτικῆς Πράξεως δέον νὰ καταργηθοῦν, αὐτομάτως δὲ καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς στηριζόμενα διατάγματα.

β) Ἡ αὐτὴ ὡς ἄνω Δ. Σύνοδος, ἀποδεχομένη τ' ἀνωτέρω καὶ ἐφαρμόζουσα κατ' ἀναλογίαν τὰς διατάξεις περὶ τῶν ἀπομακρυνθέντων ἀρχιερέων λόγω ὀρίου ἡλικίας (ἀνωτέρω), θέλει ἀποφανθῇ περὶ ἱκανότητος ἐπανόδου τῶν ζώντων.

Γ' Ἐπειδὴ α) ὁ ἀναγκ. Νόμος 214) 1967, οὐ μόνον ἀντέκειτο εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Καν. Δικαίου τῆς Ἀνατ. Ἐκκλησίας, ὡς ρητῶς διὰ τῆς ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου 1968 ἀποφάσεώς της ἀπεφάνθη ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπ. Ἀθηνῶν ἐμμέσως δὲ καὶ ἡ τῆς Θεσσαλονίκης, ἐφ' ὅσον κατήργει τὴν πρωτόδικον ἐπι-

* Ἐννοεῖται ἐπισήμως ἀπὸ τὴν Σύνοδον

σκοπικήν δικαιοδοσίαν, τὴν ἔφεσιν καὶ ἐπέβαλλε ποινὴν ἄνευ ἐνοχῆς καὶ β) ἐπειδὴ, εἰδικώτερον, διὰ τῶν πρωτοφανῶν ἐν τῷ Δικαίῳ τῆς ᾿Ανατ. ᾿Εκκλησίας διατάξεων τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ ἐν λόγῳ νόμου οὐ μόνον συγκροτοῦνται ἑκτακτα δικαστήρια κατὰ παράβασιν καὶ τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Συντάγματος (1968) καὶ γ) ἐπειδὴ καὶ ἡ σύνθεσις τῶν ἐν λόγῳ δικαστηρίων εἶναι πρωτοφανὴς εἰς τὸ Δίκαιον τῆς ᾿Ορθοδόξου Καθολικῆς ᾿Εκκλησίας,

Ἔ π ε τ α ι

ὅτι ὁ κοινὸς νομοθέτης, διὰ νεωτέρου νόμου, δύναται νὰ καταργήσῃ τὸν ἐν λόγῳ νόμον, ἅτε ἀντικανονικὸν καὶ ἀντισυνταγματικὸν καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ συντάγματος τοῦ 1952, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποῦ ἐξεδόθη, καὶ διὰ τὸν ἀποχρῶντα λόγον τοῦτον, τὸν ἀντισυνταγματικὸν ἀναγκ. Νόμον 214) 1967.

Ἐπειδὴ δὲ δ) αἱ ἀντικανονικαὶ καὶ ἀντισυνταγματικαὶ διατάξεις καὶ ἀποφάσεις τῶν ἐκτάκτων ᾿Εκκλ. Δικαστηρίων προσεβλήθησαν δι' ἐνδίκων μέσων τῶν δύο μητροπολιτῶν «τῶν δικασθέντων» εἰς ἑκπτώσιν ἀπὸ τοῦ θρόνου — ὧν ἐδικάσθη ἡ φήμη καὶ δὲν κατελογίσθη αὐτοῖς οἰαδίηποτε ἐγκληματικὴ πρᾶξις — καὶ παρὰ ταῦτα ἐξεδόθησαν Βασ. Διατάγματα, καὶ ἐνδεχομένως προσεβλήθησαν καὶ ὑπ' ἄλλων «δικασθέντων» ἀντικανονικῶς κληρικῶν, δι' ἐνδίκων μέσων, ἐφ' ὅσον ἐστερήθησαν οὗτοι τῶν φυσικῶν αὐτῶν δικαστῶν,

Ἔ π ε τ α ι

ὅτι ὁ κοινὸς νομοθέτης δύναται νὰ κηρύξῃ ὡς ἀκύρους καὶ ἀνυποστάτους τὰς ἐν λόγῳ ἀποφάσεις.

Δ' Ἡ ἀρμοδία Σύνοδος, περὶ ἧς ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω, ὑποχρεοῦται ὅπως ἀποδεχθῇ τὰς ἀποφάσεις ταύτας τῆς Πολιτείας, κηρύσσουσα ταύτας, ὡς ὅλως κοσμικὰς καὶ ἀλλοτρίας τοῦ Δικαίου τῆς ᾿Ανατολικῆς ᾿Εκκλησίας.

Ε' Ἡ αὕτη Σύνοδος ὀφείλει ὅπως κηρύξῃ ὡσαύτως ἀπαραδέκτους: α) τὰς διατάξεις περὶ τελεσιδικίας τοῦ ἄρθρου 4 καὶ β) τὴν καταπάτησιν, λόγῳ ἀγνοήσεως τῆς καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς κοσμικοῖς δικαστηρίοις ἰσχυούσης ἀρχῆς τοῦ δεδικασμένου.

ΣΤ' Ἡ αὕτη Σύνοδος, κηρύσσουσα ὡς ἀνυποστάτους τὰς ἐν λόγῳ ἀποφάσεις, εἶναι ὑποχρεωμένη:

α) ἀφοῦ κηρύξη ἐκπτώτους ἐκκλησιαστικῶς τοὺς ἀνόμως διορισθέντας, ὡς μητροπολίτας, τοὺς καταλαβόντας μητροπ. θρόνους μὴ κανονικῶς κενωθέντας, μετὰ τὴν κατάλυσιν μάλιστα τῆς ἀρχῆς τῆς χρηστῆς διοικήσεως, διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ καταλόγου τῶν πρὸς ἀρχιερατεῖαν ἐκλογίμων, ὀφείλει νὰ ἐπαναφέρῃ δι' ἡτιολογημένης πράξεως τοὺς ἀκύρως ἀπομακρυνθέντας.

β) Ἡ αὕτῃ Σύνοδος, ἡ κατὰ τὰ πρεσβεῖα καὶ κατ' ἰσομοιρίαν συγκαλουμένη, θεωροῦσα ὡς προσωρινῶς ἐν ἀργίᾳ τελοῦντας πάντας τοὺς καταδικασθέντας πρεσβυτέρους, διακόνους, μοχανούς, ὀφείλει πρῶτον ν' ἀναπέμψῃ τοὺς φακέλλους τῶν δικασθέντων λοιπῶν κληρικῶν εἰς τοὺς οἰκείους μητροπολίτας — τοὺς πρὸ τοῦ 1967 χειροτονηθέντας — ἵνα ἐν αὐστηρότητι καὶ δικαιοσύνῃ κρίνωσι κατ' οὐσίαν τὰς ὑποθέσεις* ἐφαρμόσῃ δὲ τὸν νόμον 5383) 1932 κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς διατάξεις κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀποφάσεως τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν (16.2.65).

γ) Προκειμένου περὶ Μητροπόλεων, ἐν αἷς ὑπάρχουσι «νέοι Μητροπολίται» ἡ αὕτῃ Σύνοδος θέλει ὀρίσῃ διὰ κλήρου ἕνα τῶν ὁμόρων Μητροπολιτῶν, ἵνα συγκροτήσῃ ἐπισκοπικὸν δικαστήριον, ἀλλὰ δικαιούται ν' ἀποφασίσῃ ν' ἀναμείνῃ τὴν ἐκλογὴν νέου Μητροπολίτου.

δ) Ἡ αὕτῃ Σύνοδος, ἀνασυντάσσουσα τὸν κατάλογον τῶν ἐκλογίμων κατὰ τὰς μέχρι τοῦ 1967 ἰσχυοῦσας διατάξεις, θέλει προβῇ εἰς τὴν ἐξ αὐτοῦ ἐκλογὴν Μητροπολιτῶν μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω μέτρων περὶ τῶν κενῶν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν, διὰ καταρτισμοῦ τριπροσώπου ψηφοδελτίου δι' ἐρωτήματος πρὸς τοὺς ἐν ἐνεργείᾳ κανονικοὺς καὶ νομίμους Μητροπολίτας, πρὸς οὓς θέλει διαβιβάσῃ τὸν νόμιμον νέον κατάλογον τῶν ἐκλογίμων. Ἐκ τοῦ τριπροσώπου πρέπει ἡ Σύνοδος τῶν Μητροπολιτῶν νὰ ἐκλέξῃ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τὸν Μητροπολίτην. Προκειμένου ὅμως νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα τῶν διὰ παραιτήσεως κενωθείσων ἐδρῶν Ἐλασσόνος, Παραμυθίας, Δημητριάδος καὶ Λαρίσεως ἡ Σύνοδος ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ λεπτομερῶς τὰς συνθήκας παραιτήσεως. Δύναται, εὐρίσκουσα ἐξαναγκασμόν, νὰ κηρύξη ἐκπτώτους τοὺς διορισθέντας καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ἔδραν των

* Ἐὰν ὑπάρχουν στοιχεῖα, ὅχι βέβαια «τῆς ἔξωθεν καλῆς μαρτυρίας» ἀλλὰ βασικὰ δυνάμενα νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τοὺς Ἱ. Κανόνας καὶ τὸν νόμον 5383) 1932.

τοὺς ἀπομακρυνθέντας ἢ νὰ ἀποφασίσῃ ἄλλως. Ταῦτα ἀποτελοῦν τὰ πρῶτα ἀπαραίτητα μέτρα διὰ τὴν ἔναρξιν ὁμαλοποιήσεως τῆς Διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ διὰ νὰ δημιουργηθοῦν αἱ προϋποθέσεις ὑπάρξεως κανονικῆς Ἱεραρχίας δυναμένης νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ λάβῃ ὀριστικὰς ἀποφάσεις. Ἡ ὑπάρχουσα Δ. Ι. Σύνοδος δεόν νὰ παραμείνῃ διὰ τὴν τρέχουσαν ὑπηρεσία καὶ νὰ γίνῃ ἡ θητεία τῆς μονοετῆς, ὡς ἦτο πρότερον.

* * * *

Ταῦτα ἐθεώρησα ἐκκλησιαστικὸν καὶ θεολογικὸν καθήκον νὰ διακηρύξω, σὺν τῇ ἐντόνῳ δηλώσει, ὅτι ἡ πλήρης ἀτιμωρησία τοῦ παρελθόντος ὠδήγησεν εἰς ἐπανάληψιν τῶν ἀντικανονικοτήτων καὶ ἀντισυνταγματικῶν πράξεων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ χερίστον παράδειγμα διὰ τὸ μέλλον. Ἡ ὑπεράσπισις τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει καὶ διὰ λόγους ἐθνικοὺς, νὰ ἐπανεέλθῃ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς κανονικὴν τροχίαν καὶ τὴν νομιμότητα, ὥστε οἱ κληρικοὶ τοῦ μέλλοντος νὰ ἀντιλαμβάνωνται τὴν ἀξίαν τῆς Κανονικότητος καὶ νὰ ἔχωσιν ἐκκλ. φρόνημα καὶ θεολογικὴν καὶ ἠθικὴν συνείδησιν «ὁ τρώσας (τ. ἡ Πολιτεία) καὶ ἰάσεται».

Υ.Γ. Πρὸς τοὺς ἀθέσμως καταλαβόντας τοὺς θρόνους, λέγομεν τί λέγει ὁ μέγας πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ΙΩΑΝΝΗΣ ὁ Χρυσόστομος πρὸς ΚΥΡΙΑΚΟΝ ἐπίσκοπον «.....Οὕτω καὶ ὦ Ἀδελφέ, μὴ ἀθυμήσῃς· ἤκουσα δὲ καὶ περὶ τοῦ λήρου Ἀρσενίου ἐκείνου, ὃν ἐκάθησεν ἡ Βασιλισσα ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅτι ἔθλιψε τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς παρθένους μὴ θελήσαντας αὐτῷ κοινωνῆσαι· πολλοὶ δὲ αὐτῶν δι' ἐμὲ καὶ ἐν φυλακαῖς ἀπέθανον· ὁ δὲ προβατόσχημος ἐκεῖνος λύκος ὁ σχῆμα ἔχων Ἐπισκόπου μοιχὸς δὲ ὑπάρχων, ὡς γὰρ γυνὴ μοιχαλὶς ὀνομάζεται ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἑτέρῳ συναπτομένη, οὕτω καὶ οὗτος μοιχὸς ἐστὶν οὐ σαρκὸς ἀλλὰ πνεύματος· ζῶντος γὰρ ἐμοῦ ἤρπασε τὸν θρόνον μου....».

Ταῦτα λέγω καὶ περὶ τῶν εὐθύνων τῶν μελῶν τῆς «Ἀριστίνδην» Συνόδου, ὡς καὶ τῶν δεχθέντων μὴ κανονικῶς κενούς θρόνους, ὑπενθυμίζων τοὺς λόγους τοῦ Ἰωάννου Χρυσοστόμου. Διὰ τοὺς ἀνόμως δεχθέντας νὰ δικάσουν εἰς τὰ ἔκτακτα Ἱεροδικεῖα, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς προεδρεύσαντας αὐτῶν θὰ ἀσχοληθῶ θραδύτερον. Τὸ

θέμα τῶν εὐθυνῶν δι' ὅλα τὰ ἀνωτέρω θὰ πρέπει νὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ εἰς εἰδικὴν γνωμοδότησιν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 Ἰανουαρίου 1974

ΥΣΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΣ

Ἀπευθυνόμενος, μετὰ τὴν δήλωσιν ταύτην, τὴν κατ' οὐσίαν τρίτην ἀπὸ τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου (Βῆμα), αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ δηλώσω, ὅτι μοὶ προσενεῖ βαθεῖαν λύπην, ὅτι ἠναγκάσθην κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη (6) νὰ διεκτραγωδήσω τὴν κατάστασιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπως ἐμφανίζεται αὕτη ἐν συντομίᾳ εἰς τὰς τελευταίας δηλώσεις. Ἡ λύπη εἶναι εὐεξηγήητος. Ὡς ἐξῆρα πολλάκις ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Ἐκκλησία αὐτῆς ἔχει πανελληνίους, πανορθοδόξους καὶ οἰκουμενικάς ὑποχρεώσεις, ἀντιστρόφως ἀναλόγους πρὸς τὸ μέγεθός της! Ὅθεν εἶναι εὐλογον τὸ ἐρώτημα: ὅταν παρουσιάζῃ ὄχι μόνον ἄλυτον τὸ ὑπ' ἀριθμὸν I πρόβλημά της, τῆς μορφώσεως τοῦ Κλήρου, ἀλλὰ καὶ παρουσιάζει τοιαύτην ἀνωμαλίαν εἰς τὴν Διοίκησιν καὶ τὴν Δικαιοσύνην, ὥστε νὰ πλήττωνται τὰ θεμέλια τοῦ Δικαίου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀσκήσῃ μὲ κῦρος καὶ ἀποτελεσματικότητα ἐθνικὴν καὶ διεθνῇ πολιτικὴν καὶ νὰ ἐνδιαφέρεται ὑπὲρ τῶν ἀποδήμων Ἑλλήνων καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας; ὅταν παρουσιάζῃ τοιαύτην ἀλλοίωσιν βασικῶν Ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν καὶ τόσον μέγαν ἀριθμὸν νομοκανονικῶν ἀκυροτήτων; Παρέχοντες κάκιστα ὑποδείγματα ἐσωτερικῆς ἐκκλησιαστικῆς πολιτικῆς, πῶς δυνάμεθα ἐγκύρως νὰ ὁμιλῶμεν πρὸς τοὺς ξένους καὶ μάλιστα ἑτεροδόξους ἢ καὶ ἀλλοδόξους; Τὸ ἐρώτημα δὲ τῆς θεολογικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς μας συνειδήσεως λέγει καὶ τοῦτο. Πῶς δυνάμεθα νὰ εἴμεθα ὑπερήφανοι διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν μας καὶ νὰ ὑπεραμυνώμεθα ταύτης ἐνώπιον τῆς Χριστιανικῆς Οἰκουμένης καὶ εἰς τοὺς θεολογικοὺς διαλόγους τῆς ἀληθείας; Ὅθεν ποιοῦμαι ἔκκλησιν πρὸς τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς καὶ Πολιτικοὺς ὑπευθύνους. Πρέπει λοιπὸν ὄχι μόνον νὰ σταματήσῃ τὸ κακὸν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀλλάξωμεν πορείαν, ὡς Ὀρθόδοξος χώρα, κερδίζουσα αἴγλην ἀπὸ τὴν Οἰκουμενικὴν ὀρθοδοξίαν μας. Ἀπευθυνόμενος δὲ πρὸς τὴν Πολιτείαν πρέπει νὰ προσθέσω ἐντόνως «ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται».

6) ΔΗΛΩΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ «ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΟΜΕΝΩΝ» ΔΙΑ ΤΗΝ ΜΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΕΡΑΡΧΙΑΝ.

Εύρισκομαι εἰς μεγίστην ἀπορίαν, διότι βλέπω νὰ διαμαρτύρωνται κληρικοί, οἱ ὅποιοι ἔχουν πτυχίον Θεολογίας καὶ κατ' ἀκολουθίαν γνωρίζουσι ποῖος εἶναι ὁ κανονικὸς ἐπίσκοπος καὶ πῶς ἀνῆλθον ἀρκετοὶ εἰς τοὺς θρόνους των (1967-1972).

Ἡ ἀπορία προέρχεται καὶ ἐκ τῶν γεγονότων, ὅτι δὲν ὑπῆρξε δυστυχῶς μία ἀντικανονικότης, ἀλλὰ πολλάι, πού ἐβοήθησαν τινὰς καὶ μάλιστα «νεοφύτους» — ἥτοι παρὰ τὸν Κανόνα— νὰ καταλάβουν ἐπισκοπικὰς ἔδρας. Ὁ ὑπουργὸς Παιδείας ὠμίλησε λίαν μετριοπαθῶς, διότι ἄλλως τε δὲν δύναται νὰ τὰ κάμῃ ὅλα. Θὰ ἔλεγον, ὅτι ἡ σιωπὴ θὰ ἦτο χρυσὸς διὰ πολλοὺς ἐπισκόπους.

Λέγω δὲ τοῦτο, διότι οἱ διαμαρτυρόμενοι γνωρίζουν ὅτι:

1ον) Ἐξεθρονίσθησαν πολλοὶ μητροπολίται, διὰ τοῦ ὁρίου ἡλικίας, τὸ ὁποῖον οὔτε ἡ Παπικὴ Δύσις εἰσήγαγε. (Β' Βατικανὴ Σύνοδος).

1ον) Διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐκλεκτὸς των Ἀρχ)πος ἐξεθρονίσθη ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Β' τὴν 10ην Μαΐου 1967, ἀφοῦ ἡρνήθη προφορικῶς καὶ γραπτῶς τὴν 9ην Μαΐου νὰ παραιτηθῇ.

3ον) Ἐπαύθη ἡ Κανονικὴ Δ. Σύνοδος καὶ ἔγινεν ἡ «ἀριστίνδην» — ἐκουράσθη νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνω — ἐξ ἐκείνων πού ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τὸν ψηφίσουν καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦσαν δώδεκα.

4ον) Ἐμειώθη ὁ ἀριθμὸς τῆς Δ. Συνόδου εἰς 8, ὅσοι οἱ δεδηλωμένοι ἐκλέκτορες τοῦ ἐκλεκτοῦ των.

5ον) Ἐστάλη ἡ Ἱεραρχία οἴκαδε.

6ον) Τῆς ἀφηρέθησαν τὰ δικαιώματα (δὲν ἐπεκτείνονται).

7ον) ἀφηρέθησαν τὰ δικαιώματα τῆς Δ.Ι. Συνόδου.

8ον) Κατελύθη ἡ ἀρχὴ τῆς χρηστῆς διοικησεως, διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ καταλόγου τῶν ἐκλογίμων, ὥστε κατέστη ἀμέσως δυνατόν νὰ γίνουν οἱ πλεῖστοι τῶν διαμαρτυρομένων, «ῥιζομένης προελεύσεως καὶ τοποθετήσεως», ἀλλ' ὑπῆρξαν

9ον) ἄλλαι φοβεραὶ μέθοδοι ἀπομακρύνσεως Ἱεραρχῶν. (Ἴδε εἰς «τὸ Βῆμα» 25 Ἰαν. 1972, ἔνθα ἐπιστολή μου).

Ποῦ ἦσαν τότε οἱ διαμαρτυρόμενοι; Δὲν γνωρίζουν, ἢ προσποιοῦνται, ὅτι δὲν γνωρίζουν, ὅτι ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω ἀπολύτων, ἅτε νομίμων (κανονικῶν) λόγων, ὅτι δὲν ὑπάρχει Κανονικὴ Ἱεραρχία, δυναμένη νὰ συνέλθῃ καὶ νὰ λάβῃ κανονικὰς ἀποφάσεις; Δὲν γνωρίζουν, ὅτι « κανονικὴ σύνοδος » δὲν ὑπάρχει καὶ ἐὰν ἔτι ἕνας δὲν εἶναι κανονικός; Δὲν ὑπάρχει, λοιπόν, κανονικὸν σῶμα τῆς Ἱεραρχίας*.

Τὸ 1941 ἐλύθη ὑπὸ ἀρμοδίας Συνόδου τὸ προκληθέν διὰ τὸν ἕνα ζήτημα καὶ διὰ μεγίστης πλειοψηφίας τῆς Ἱεραρχίας (1946).

Τὶ δὲ νὰ εἴπω, διὰ τὰς διαμαρτυρίας Ἱεραρχῶν, τυχὸν προεδρευσάντων τῶν Ἐκτάκτων Ἱεροδικείων τοῦ Ἀν. Νόμου 214) 1967. Ὁμιλῶ περὶ τῶν Ἱεροδικείων ἐν οἷς ἐδίκασαν ὡς δικασταὶ κληρικούς, ἐνῶ δὲν εἶχον δικαίωμα. οὔτε κανονικόν, οὔτε συνταγματικόν (κατὰ τὰ ἄρθρ. 11 καὶ 12 τοῦ Συντάγματος 1968, ὅπερ ἀντιγράφει τὰ ἄρθρ. 7 καὶ 8 τοῦ 1952). Καὶ οἱ ἀπλοῖ Χριστιανοὶ θὰ συμφωνήσουν, ὅτι αἱ ἀπορίαι ὁδηγοῦν εἰς ὀργήν. 9 Ἰανουαρίου 1974.

(Ἀναδημοσιεύεται, διότι δὲν ἐδημοσιεύθη ὁλόκληρον εἰς τὸ «Βῆμα», ἔνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκοῦς χώρου).

Γ.Ι.Κ.

ΑΝΑΓΚΑΙΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΑΝΑΦΕΡΟΜΕΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

- 1) Τὰ νομοθετήματα περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τὰς δηλώσεις τοῦ καθηγητοῦ, δημοσιεύονται, ὅλα, εἰς τὸ ἐν τῷ ἐξωφύλλῳ μνημονευόμενον ἔργον: Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἑκκλ. Δικαιοσύνης σήμερον.
- 2) Ὁ Καταστατικὸς χάρτης τῆς Ἑκκλ. τῆς Ἑλλάδος ὁ δυνάμενος εὐκόλως νὰ τροποποιηθῇ καὶ νὰ ἐκδοθῇ εἶναι ὁ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Νόμου 4243) 1962, διότι ἐγένετο ὑπὸ Ἐπιτροπῆς 14 προσώπων, Μητροπολιτῶν καὶ καθηγητῶν τοῦ Π)μίου, ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου.

* Πρὸβλ. ἀνωτέρω σελίς 27.

- 3) Πῶς θὰ ἀποκτήσωμεν κανονικὴν Ἱεραρχίαν, ἢ δ-
ποία πρέπει νὰ εἶναι καὶ νόμιμος εἶναι πρᾶγμα οὐ-
χὶ δυσχερές:

Πρῶτον διότι οἱ Ἱεροὶ Κανόνες ὁδηγοῦν ὀρθῶς τὴν
Ἐκκλησίαν.

Δεύτερον διότι ἡ Κανον. τάξις καὶ κανονικοὶ καὶ νό-
μιμοι Ἱεράρχαι, οἱ μὲ ἀναλαβόντες ἀμέσως εὐθύνας
(1967—1972), εἶναι ἀρκετοὶ ὥς βάσις διὰ νὰ γίνῃ
τὸ κανονικῶς ὀρθόν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A και B

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

Η ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΙΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3.

Α. Τὸ κείμενον τῆς Συντακτικῆς Πράξεως ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ἔχοντες ὑπ' ὄψει:

Τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ ἐξαετίας ἐδημιουργήθη ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος κατὰστασις μὴ συνάδουσα πρὸς τοὺς διέποντας αὐτὴν Ἱεροὺς Κανόνας, λόγῳ τῆς κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ παραιτηθέντος ἤδη Προκαθημένου ἐμφιλοχωρησάσης παραδιάσεως αὐτῶν τε καὶ τοῦ Συντάγματος καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ ἐκλογῆς νέων ἐπισκόπων ὑπὸ Ἱερᾶς Συνόδου ἀντικανονικῶς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Προκαθημένου.

Τὴν ἀνάγκην ἀποκαταστάσεως τῆς κανονικῆς τάξεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἐκλογῆς νέου Προκαθημένου, συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, ἥτοι δι' ἐκλογῆς πραγματοποιουμένης ὑπὸ πάντων τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ἀποκλειομένων τῶν μελῶν αὐτῆς, ἅτινα εἴτε συνέπραξαν εἰς τὴν ἀντικανονικὴν ἐκλογὴν τοῦ παραιτηθέντος ἤδη Προκαθημένου εἴτε ἐξελέγησαν ὑπὸ Συνόδου, προεδρευομένης κατὰ παράβασιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων ὑπ' αὐτοῦ, καὶ διὰ τῆς λήψεως ὑπὸ τῆς ὡς ἄνω Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας παντὸς ἄλλου ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἐπιβαλλομένου μέτρου, προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον I.

1. Συγκαλεῖται ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν ἐκλογὴν Προκαθημένου κατὰ τὴν διαδικασίαν τοῦ τριπροσώπου δελτίου. Ἡ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον συνεδρίασις ὀρίζεται διὰ τὴν 12ην Ἰανουαρίου 1974, ἡμέραν Σάββατον καὶ ὥραν 9ην, τόπος δὲ αὐτῆς ὀρίζεται ἡ αἴθουσα συνεδριῶν τῆς Διοικητικῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

2. Εἰς τὴν οὕτω συγκαλουμένην Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας δὲν μετέχουν οἱ Μητροπολίται οἱ συμπρά-

ξαντες εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1967 ἀντικανονικὴν ἐκλογὴν Προκαθημένου καὶ οἱ ἐν συνεχείᾳ ἐκλεγέντες ὑπὸ Συνόδου ἀντικανονικῶς προεδρευομένης ὑπὸ τοῦ ἐν λόγῳ Προκαθημένου, ὡς καὶ πάντες οἱ τιτουλάριοι ἐπίσκοποι ἢ τιτουλάριοι Μητροπολῖται.

3. Ἐκλόγιμοι διὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν Θρόνον εἶναι πάντες οἱ ἐπίσκοποι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος οἱ κανονικῶς ἐκλεγέντες καὶ χειροτονηθέντες.

ἄρθρον 2.

Ἔργον τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ Συνόδου εἶναι προσέτι καὶ ἡ λήψις παντὸς μέτρου ἀποβλέποντος εἰς τὴν συμφώνως πρὸς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας ἀποκατάστασιν τῆς ἐκ τῆς ἀντικανονικῆς ἐκλογῆς τοῦ τέως Προκαθημένου διασαλευθείσης ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πλήρωσιν Μητροπολιτικῶν ἐδρῶν ἢ τὴν ἐκλογὴν τιτουλαρίων μητροπολιτῶν ἢ τιτουλαρίων ἐπισκόπων.

ἄρθρον 3.

1. Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 2 ἔργον αὐτῆς ὑποχρεοῦται νὰ ὁλοκληρώσῃ ἡ ὡς ἄνω Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας τὸ βραδύτερον ἐντὸς ἑξ μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

2. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως λήγει ἡ θητεία τῆς ὑφισταμένης Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, αἱ δὲ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Δ. 126) 1969 ἀρμοδιότητες αὐτῆς τε καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας ἀσκοῦνται κατὰ τὴν ἐν παραγράφῳ 1 χρονικὴν περίοδον, ὑπὸ, τῆς, κατὰ τὸ ἄρθρον 1 παρ. 2 τῆς παρούσης, συγκροτουμένης Συνόδου.

3. Μετὰ τὴν πάροδον τῆς ὡς ἄνω προθεσμίας ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας καὶ ἡ Διαρκὴς Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος συγκροτοῦνται καὶ λειτουργοῦν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ἰσχυοῦσας περὶ αὐτῶν διατάξεις.

ἄρθρον 4.

Τὰ τῆς λειτουργίας τῆς διὰ τῆς παρούσης συγκροτουμένης Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, τὸ τοῦ τρόπου ἐκλογῆς τοῦ Προκαθημένου καὶ νέων Ἐπισκόπων, ὡς καὶ πᾶσα λεπτομέρεια διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς παρούσης, καθορίζονται διὰ Νομοθετικοῦ Διατάγματος, ἐκδι-

δομένου ἄνευ τηρήσεως τοῦ ὑπὸ τῆς παραγράφου 5 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ Συντάγματος ὀριζομένου τύπου.

Ἄρθρον 5.

Πράξεις ἐκδιδόμεναι κατ' ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τῆς παρούσης ἢ τοῦ κατ' ἄρθρου 4 αὐτῆς ἐκδοθησομένου Νομοθετικοῦ Διατάγματος δὲν ὑπόκεινται εἰς αἰτησιν ἀκυρώσεως ἢ προσφυγὴν ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ ἐὰν ἔτι προβάλλεται λόγος ἀκυρώσεως ἀναφερόμενος εἰς τοὺς ὑπὸ τῆς παρούσης ἢ τοῦ ὡς ἄνω Νομοθετικοῦ Διατάγματος τιθεμένους ὅρους καὶ προϋποθέσεις.

Ἄρθρον 6.

Ἡ ἰσχὺς τῆς παρούσης ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς της διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον.

Ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 4 τεῦχος Α' τῆς Ἐφημ. Κυβερνήσεως τὴν 9 Ἰαν. 1974.

Β. ΚΡΙΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.

1.— Ἡ εἰσαγωγικὴ θεμελίωσις ἀποτελεῖ ἀποδοχὴν τῶν διαπιστώσεων, ἅς οἱ Ἱεράρχαι, ὁ τύπος καὶ ὁ γράφων ἐξεθέσαμεν ἀπὸ πέντε ἐτῶν, εἰ καὶ ἡ δημοσία ἐμφάνισις τοῦ θέματος ἐγένετο πρὸ διετίας περίπου (Τὸ Βῆμα, ἡ Ἀκρόπολις, ἡ Βραδυνή). Ἀποτελεῖ θρίαμβον τῆς Ἐκκλησίας, ὅχι μόνον τῶν Ἱεραρχῶν καὶ τοῦ γράφοντος.

2.— Ὅρθῳς ἀποκλείει (ἄρθρ. 1 & 2) Ἱεράρχας, δι' οὓς λόγους σαφῶς ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω. Θὰ ἡδύνατο ν' ἀποκλεισθοῦν καὶ τινες ἄλλοι, ἀλλ' ὁρθῳς δὲν ἔγιναν ἄλλαι ἐξαιρέσεις.

3.— Ὅρθῳς ἔχει ἡ παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3.

4.— Ὅρθῳς ἔχει τὸ ἄρθρον 2.

5.— Ὁ διὰ τοῦ ἄρθρου 3 ὀριζόμενος χρόνος (ἑξ μηνες) εἶναι λογικός.

6.— Καίτοι ἐξ ἀπόψεως Κανονικῆς αἱ ἀρμοδιότητες τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας, ὡς ἀνωτάτου διοικητικοῦ ὀργάνου τῆς Ἐκκλησίας, ὁρθῳς ἀναλαμβάνονται, ὅμως ἡ κατάργησις, κατὰ τὸ διάστημα τῶν 6 μηνῶν, τῆς Δ.Ι. Συνόδου, ἴσως ἐπιφέρει διοικητικὰς καθυστερήσεις. Δὲν

θα ἦτο ἄσκοπος ἡ παραμονή της, ἐφ' ὅσον ἦτο κατὰ τὰ πρεσβεῖα κλπ.

7.— Ἡ παρ. 3 τοῦ ἄρθρου 3 περὶ συγκροτήσεως τοῦ Δ.Ι. Συνόδου θα ἔδει νὰ ἐπαναφέρῃ καὶ κατοχυρώσῃ τὸν τρόπον, ὃν ὀρίζουν ὁ Συνοδικὸς Τόμος τοῦ 1850, ἡ Πατρ. καὶ Συνοδ. Πράξις τοῦ 1928. Δύναται βεβαίως νὰ γίνῃ διὰ πράξεως τῆς Συνόδου καὶ νόμου ἢ τοῦ νέου Καταστατικοῦ Χάρτου.

8.— Τὸ ἄρθρον 5 εἰσάγει, κ α τ' ἂ ν ἄ γ κ η ν (λίαν λυπηρὰν) ἀπαγόρευσιν προσφυγῆς εἰς τὸ Συμ. Ἐπικρατείας, προφανῶς τῶν Θεοφιλεστάτων ἐπισκόπων, τῶν ἀντικανονικῶς καταλαβόντων τοὺς θρόνους. Ἡ τυχὸν προσφυγὴ ὅμως θα καθίστα τὸ ἔργον τῆς Ἐκτ. Συνόδου ἀδύνατον.

9.— Θα ἦτο σκόπιμον νὰ καταργηθῇ διὰ τῆς Συν. Πράξεως ἡ Λ.Σ.Τ. Ὑσιντακτικὴ Πράξις,* ὥς καὶ τὸ ὅριον ἡλικίας ἐξόδου ἀρχιερέων, ὥς καὶ τιναι ἄλλαι πράξεις ἀντισυνταγματικαὶ καὶ ἀντικανονικαί, δεδομένου ὅτι ὑπῆρξε παράβασις τῶν ἄρθρων 11 καὶ 12 τοῦ Συντάγματος (1968) 73.

* Διὰ τῆς 3ης Συντακτικῆς Πράξεως τῆς 9 ,Ιαν. 1974 αἱ ἀντικανονικαὶ πράξεις αἱ ἀπὸ τῆς 10ης Μαΐου 1967 γενόμεναι καὶ ὡς ἀντισυνταγματικαὶ κριθεῖσαι ὡς ἂ ν ὑ π ὅ σ τ α τ ο ι, ἔνεκα τῶν ἄρθρ. 11 καὶ 12 τοῦ Συντάγματος, κατέστησαν αὐτομάτως καὶ ἀντισυνταγματικαὶ διὰ δευτέραν φορὰν.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'.

ΠΡΟΣ

τούς διαμαρτυρομένους Ἐπισκόπους.
Ποῖον θὰ ἦτο τὸ ἀκριβές καὶ Κανονικὸν Κατηγορητήριον.

Ἐνώπιον

Ἀρμοδίου καὶ Κανονικοῦ Δικαστηρίου

(οὐχὶ τοῦ 214) 1967).

κατὰ τῶν ἀμαρτησάντων ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας

(καὶ τοῦ Ἔθνους)

Χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος διατετυπωμένον.

Διὰ νὰ τὸ γνωρίζουν

Ἡ Πολιτεία καὶ οἱ ὑπεύθυνοι πολιτικοὶ ἄνδρες.

Οἱ κανονικοὶ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ τοῦ παρόντος
καὶ τοῦ μέλλοντος.

Οἱ ἀγαπῶντες τὴν Ἐκκλησίαν καὶ γνωρίζοντες τὴν σημασίαν τῆς διὰ τὴν ἐνότητα καὶ πολιτιστικὴν ἀκμὴν
τῶν Ἑλλήνων.

Π ὥ ς

ἐπεχειρήθη διὰ τῆς ἀλλοιώσεως θεμελιακῶν
θεσμῶν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας
νὰ ἀλλοιωθῇ ἡ σύνθεσις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος.

Δύναται ἡ θραῦσις θεσμῶν νὰ συγχωρηθῇ;

Ἐνώπιον Κανονικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου*

Αἱ κατ' αὐτὰς παρουσιασθεῖσαι ἐνώπιον τῆς δημοσίας γνώμης βαρεῖαι πράξεις τοῦ κατέχοντος τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν ἐπισκόπου μὲ τὴν παραίτησιν καὶ τὰς παλινδρομίσεις του κλπ. μέχρι τῆς τελευταίας ὀριστικῆς, κατὰ τρόπον οὐχὶ ἀρμόζοντα πρὸς τὴν Δ. Σύνοδον ὑποβληθείσης, καὶ μάλιστα ἡ δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἀποκαλυφθεῖσα πρότερον ψευδὴς βεβαίωσις αὐτοῦ, πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ἡ δημοσιευθεῖσα εἰς τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνακοινωθῇ τὸ κείμενον τοῦ σχεδίου τοῦ ἰσχύοντος σήμερον καταστατικοῦ χάρτου τῆς Ἐκκλησίας μας» (Σημ. ἐννοεῖ τὸ Ν.Δ. 126—1969) «ἐνῶ διετύπωσε τὰς παρατηρήσεις του ἐπὶ πολλῶν ἄλλων σημείων», ἐπὶ τοῦ σημείου τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου, δι' ἰσοῦ ἀριθμοῦ ἐκ Π. καὶ Ν. Ἑλλάδος Ἱεραρχῶν, «κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης», κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Αὐτοκεφάλου (τοῦ Συνοδικοῦ τόμου τοῦ 1850 καὶ τὴν πατριαρχικὴν καὶ συνοδικὴν πράξιν τοῦ 1928) ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ σημείου οὐδὲν ἀπολύτως παρετήρησεν, ἐνῶ, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι οἱ ἰσχυριζόμενοι σήμερον, ὅτι τυχὸν ὁ τρόπος τῆς συγκροτήσεως τῆς Δ.Ι.Σ. ὑπήγετο εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πρῶτον ἐκεῖνο θὰ διεμαρτύρετο, διότι ἡ Ἐκκλησία μας θὰ ἐσφετερίζετο δικαιώματα ἰδικά του» (αὐτόθι σελὶς 11), ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀνάγκην ὑποβολῆς τοῦ παρόντος δικογράφου. Καίτοι βεβαίως εἶναι τραγικὸν γεγονὸς, ὅτι ὁ «προκαθήμενος τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας» ἔφερεν εἰς ρῆξιν αὐτὴν πρὸς τὴν Μητέρα τοῦ Νεωτέρου Ἑλληνισμοῦ Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καὶ διὰ τῆς ἀνωτέρω ψευδοῦς βεβαιώσεως, ἐνώπιον τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, ἐδημιούργησε δι' ἑαυτὸν τὰς προϋποθέσεις ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ Α.Ν. 214) 1967 «περὶ ἀπωλείας τῆς ἕξωθεν καλῆς μαρτυρίας», ἐν τούτοις τὸ δικόγραφον τοῦτο, ὅπερ ὑποβάλλομεν πρὸς Ὑμᾶς, κατὰ τοῦ κατέχοντος τὸν θρόνον τῶν Ἀ-

* Εἶθε νὰ μὴ παρουσιασθῇ ποτὲ περίπτωσις νὰ χρησιμοποιηθῇ τὸ παρὸν σχέδιον, ὅπερ μόνον χάριν τῶν νέων κληρικῶν ἐγράφη, ἵνα γνωρίζουν τί εἶναι ἀντικανονικότης.

θηνῶν, δὲν θὰ στηριχθῇ μόνον εἰς τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, οἱ ὅποιοι, φυσικῶ τῷ λόγῳ, εἶναι ὑποχρεωτικοὶ διὰ πάντα κληρικόν, μάλιστα δὲ ὅταν οὗτος διετέλεσε τακτικὸς καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσ)νίκης, ἀπὸ τοῦ 1958. Τοῦτο τὸ γεγονός καὶ ἡ παραβίασις τῆς Εὐαγγελικῆς ρήσεως «ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναί, ναί καὶ οὐ, οὐ» ἀποτελοῦσιν ἐπιβαρυντικὰ στοιχεῖα εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ἐπιβεβαιωθῶσι «τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἐγκλήματα», περὶ ὧν ὁμιλοῦν οἱ Ἱεροὶ Κανόνες καὶ τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον π.χ. τοῦ Μίλας (σελίς 704) οἷον: α) τῆς συνωμοσίας καὶ φατρίας κατὰ τῶν νομίμων ἀρχῶν τῆς Ἐκκλησίας, β) τῆς ἐπιτορκίας καὶ γ) ἄλλων σοβαρῶν παραπτωμάτων, οἷον μάλιστα εἶναι ἡ διὰ κοσμικῶν ἀρχόντων ἀπόκτησις τῆς Ἐπισκοπῆς, δ) τῆς χειροτονίας, ζῶντος τοῦ Ἐπισκόπου καὶ ε) τῆς καταπατήσεως τῶν Ἱερῶν Κανόνων μετὰ τὴν χειροτονίαν του ὡς Ἐπισκόπου καὶ παρὰ τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν χειροτονίαν του ὠρκίσθη νὰ τηρῇ αὐτοῦς.

Ἄς ἀπαριθμήσωμεν νῦν τὰς πράξεις τὰς συνιστώσας τὸ ἐκκλ. ἐγκλημα τῆς συνωμοσίας.

Πρῶτον ὅμως σημειοῦμεν, ὅτι ἡ ἐπίσημος ὁμολογία τῆς συνωμοσίας κατὰ τοῦ προΐσταμένου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου τοῦ Β', ζήτησαντος μετὰ τὴν ἐκθρόνισίν του ἐπὶ ἓν καὶ πλέον ἔτος, (ἀπεβίωσε τὴν 9ην Ἰουνίου τοῦ 1968) περιέχεται, ἀτυχῶς διὰ τὸν κατηγορούμενον εἰς τὸ ὄντως συγκλονιστικὸν κείμενον αὐτοῦ τοῦ ποτὲ Ἀρχιμανδρίτου Ἱερωνύμου Κοτσώνη Πρωθιερέως τῶν Ἀνακτόρων καὶ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οὗτος εἰς τὴν σελίδα 8 τοῦ προσφάτως κυκλοφορηθέντος βιβλίου του, τοῦ φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν «1829 ἡμέραι (17 Μαΐου 1967 — 16 Μαΐου 1972) εἰς τὸ πηδάλιον» λέγει ρητῶς: «Ἡ Ἐπαναστατικὴ κυδέρνησις τοῦ 1967 εἶχεν ὑποσχεθῇ, ὅτι ἐὰν ἐξελεγόμην καὶ ἐὰν ἀπεδεχόμην τὴν ἐκλογήν μου θὰ παρείχεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πλήρη ἐλευθερίαν, ὡς ἐπίσης καὶ ἀμέριστον ὑποστήριξιν τῆς πολιτείας, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ἀναδιοργανωθῇ καὶ κινηθῇ δραστηρίως πρὸς τακτοποίησιν τῶν ζητημάτων της». Φέρει δὲ ὡς παράδειγμα τὴν παραχώρησιν τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἐνῶ ἐν αὐτῷ κατελύθησαν οἱ ὅροι οὐ-

σιώδεις τῆς ὑπάρξεως τῆς Ἐκκλησίας — διάκρισις Ἱερῶν Κανόνων εἰς δογματικούς καὶ λατρευτικούς καὶ μὴ κατοχύρωσις τῶν διοικητικῶν Κανόνων — καὶ β) τοῦ Συνοδικοῦ Τόμου περὶ Αὐτοκεφάλου καὶ γ) τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Πράξεως τοῦ 1928, δι' ἧς διεμαρτυρήθη ἤδη ἐπισήμως τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον!

Ἡ συνωμοσία καὶ φατρία κατὰ τῶν κανονικῶν καὶ νομίμων Ἐκκλ. ἀρχῶν καὶ δὴ καὶ κατὰ τοῦ προϋσταμένου αὐτοῦ, ἦτοι τὸ σπουδαιότατον ἐκκλησιαστικὸν ἔγκλημα, ὅπερ τιμωρεῖται ὑπὸ τῶν Ι. Κανόνων ΙΗ' τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς ΛΔ' τῆς ἐν Τρούλλῳ καὶ τῶν συναφῶν (ΝΓ Καθ. προβλ. Μίλας ἔνθα ἀνωτέρω) παρουσιάζεται διὰ τῶν δημοσιευθέντων ἐγγράφων πλήρως, διότι:

Π ρ ῶ τ ο ν : Ἀφοῦ συνεννοήθη μετὰ τῶν μελῶν τῆς Στρατιωτικῆς Κυβερνήσεως τῆς 21.4.1967 διὰ νὰ καταλάβῃ τὸν κανονικῶς, νομίμως καὶ συνταγματικῶς κατεχόμενον θρόνον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐχρησιμοποίησε τὴν θέσιν του, ὡς Πρωθιερέως τῶν Ἀνακτόρων* (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα γνωρίζει ἐπακριβῶς ὁ τότε Γραμματεὺς τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσοστόμου τοῦ Β') διὰ νὰ πιέσῃ τὸν προϋστάμενόν του Ἀρχιεπίσκοπον νὰ παραιτηθῇ, ὥστε νὰ εἶναι ὁ θρόνος κανονικῶς κενός. Ἡ ἐν κρυπτῷ καὶ παραδύστῳ συνωμοσία καὶ φατρία τοῦ τότε Ἀρχιμανδρίτου περιέλαβεν, ὡς καθίσταται φανερόν ἐκ τοῦ διασωθέντος αὐτογράφου τῆς ἀπὸ 9 Μαΐου 1967 ἐπιστολῆς τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β' πρὸς τὴν Α.Μ. τὸν Βασιλέα,** καὶ τὴν ἀποπειρὰν ἀπάτης τοῦ προϋσταμένου του, ἐφ' ὅσον ὁ εἰρημένος αἰμίμηστος Ἀρχιεπίσκοπος, ἐν ᾧ ἠρνήθη νὰ παραιτηθῇ καὶ δὲν παρητήθη, ἐν τούτοις ἐδήλου, ὅτι θὰ ἦτο ἕτοιμος νὰ κάμῃ τὴν θυσίαν ταύτην «ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅμως, ἂν διὰ ταύτης, θὰ εὐδοθῶσι σταθερῶς τὰ ἐπὶ τῆς περιμαχίτου Κύπρου δικαιώματα τοῦ Ἑθνους ἡμῶν, δηλ. ἂν διὰ τῆς μεταθέσεως εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀθηνῶν

* Ἐχρησιμοποίησεν ἀνακτορικὸν πρόσωπον.

** Πρὸλ. ἀνωτέρω σελὶς 12 ἐξ.

τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου βεβαιωθῇ καὶ κατορθωθῇ ἡ ὁριστικὴ λύσις τοῦ ἐθνικωτάτου τούτου ζητήματος». Ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου ἀποβλέπουσα εἰς βεβαίωσιν τῆς προφορικῆς ἀρνήσεώς του νὰ παραιτηθῇ — τῷ ὑπεβλήθησαν καὶ σχέδια παραιτήσεως, εἰς ἅπερ ἀναφέρεται καὶ ὁ πατὴρ — συνέβαλε εἰς τὴν ἄμεσον δημοσίευσιν τοῦ ὑπὸ τῶν συνωμοτῶν παρασκευαζομένου Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 3, δι' οὗ ἡ νοίγη βιαίως ὁ δρόμος διὰ τὴν ἀνάδειξιν του εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

Σημειοῦντες ὅτι εἰς τὸ βαρὺ παράπτωμα τῆς συνωμοσίας προσετέθη τὸ δεύτερον τῆς ἀποπείρας ἀπάτης προσθέτομεν τὰ ἐπόμενα, ἀριθμοῦντες ταῦτα ἐν συνεχείᾳ.

Τρίτη πρᾶξις: Διὰ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἐν λόγῳ Α.Ν. ἐπέτυχε τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ Ν. Δ. 4589—1966, περὶ ὁρίου ἡλικίας καὶ διὰ τὸν Ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ὥστε νὰ ἐκθρονισθῇ ὁ ἀρνηθεὶς, διὰ λόγους κανονικοῦς προϋστάμενός του νὰ παραιτηθῇ, καὶ νὰ κηρυχθῇ διὰ νόμου — τῇ συνεργασίᾳ αὐτοῦ, ὄντος ἔτι Καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ δικαίου — κενὸς ὁ Ἀρχιεπισκοπικὸς θρόνος τῶν Ἀθηνῶν, διὰ νὰ τὸν καταλάβῃ διὰ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας. Παραβιάσις τῆς ἀρχῆς τῆς ἰσοδιότητος τῶν Ἐπισκόπων ὡς παναρχαίου θεσμοῦ τῆς Ἐκκλησίας, δὲν ἐπετρέπετο νὰ γίνῃ δεκτὴ ὑπ' αὐτοῦ, ἀφοῦ μάλιστα ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ συνελθοῦσα τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1966 εἶχε κηρύξει ἀντικανονικὴν καὶ ἀντισυνταγματικὴν τὴν διάταξιν τοῦ νόμου 4589) 1966. Ὁ κληρικὸς καὶ καθηγητὴς ὁ καταλαβὼν, ὡς κατέλαβε τὸν θρόνον, παρεβίασε καὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην (πρβλ. καὶ διβλίον του: 1829 ἡμέραι εἰς τὸ Πηδάλιον, ἔνθα ἡ ὁμολογία του).

Μεγάλην σημασίαν ἔχουν ἐν προκειμένῳ διὰ τὴν βεβαίωσιν τοῦ ἀδικήματος τῆς συνωμοσίας καὶ αἱ χρονολογίαι. Τὴν 9ην Μαΐου 1967 ἐστάλη ἡ ἀνωτέρω ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Βασιλέα τοῦ Χρυσοστόμου τοῦ Β', δι' ἧς οὗτος ἡρνεῖτο νὰ παραιτη-

θῆ, μὴ ἐνδώσας εἰς τὰς πιέσεις καὶ τὴν 10ην Μαΐου ὁ πρ ο φ α ν ῶ ς ἔ τ ο ι μ ο ς, διὰ τὸ ἐνδεχόμενον μὴ παραιτήσεως, ἀπὸ ἡμερῶν, ἀναγκαστικὸς νόμος ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν «ἀρχόντων», μεθ' ὧν εἶχε συνεννοηθῆ κατὰ τὴν ὁμολογίαν του, αὐθημερὸν δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης καὶ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Φ.Ε.Κ. 67Α).

Τετάρτη πρ ᾱ ξ ι ς. Διὰ τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 2 τοῦ αὐτοῦ νόμου ἐπαύθη ἡ κανονικὴ, νόμιμος καὶ συνταγματικὴ διαρκὴς Ι. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 112ης συνοδικῆς περιόδου τοῦ 1966 ἕως 1967, ἥτοι τὴν 10ην Μαΐου 1967, ὥστε νὰ δημιουργηθῇ τὸ εἰδικὸν ὄργανον, δι' οὗ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τε ἐκθρόνισις τοῦ Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἡ ἐκλογή διαδόχου του.

Πέμπτη πρ ᾱ ξ ι ς. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 1 παρ. 2 ὤρίσθη «ἀριστίνδην» Σύνοδος, δηλ. ἐκ τῶν κατὰ τὴν γνώμην τῆς Πολιτείας, οὐχὶ τῆς Ἐκκλησίας, «ἀρίστων» ἱεραρχῶν, ὡς τέλειον ὄργανον! διὰ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν μεταβολὴν εἰς τὴν ἡγεσίαν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δι' ἣν οὐδεὶς, βεβαίως, ἠδύνατο τότε νὰ διαμαρτυρηθῇ, δεδομένου ὅντος ὅτι ἀπὸ 21.4.1967 ἰσχυεὶν ὁ Στρατιωτικὸς Νόμος καὶ ἡ Λογοκρισία, ὧν ἡ σημασία ἦτο μεγίστη διὰ τὴν συντέλεσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος, τῇ συνεργείᾳ τοῦ τότε Ἀρχιμανδρίτου ἱεραρχῶν καὶ Λαϊκῶν, ἐπιδιωκόντων ἀπὸ ἐτῶν τὴν εἰς τὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν ἄνοδον τοῦ ἐν λόγῳ πρωθιερέως τῶν Ἀνακτόρων, ἀποτυχόντος νὰ περιληφθῇ εἰς τὸ τριπρόσωπον, ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας καταρτιζόμενον ψηφοδέλτιον διὰ τὴν ἐκλογήν του εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν (1962).

Ἐκτὴ πρ ᾱ ξ ι ς. Ἡ σειρὰ τῶν πράξεων, δι' ὧν συνετελέσθη πλήρως ἡ συνωμοσία κατὰ τῆς προϋσταμένης Ἐκκλ. ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιμανδρίτου δὲν τερματίζεται διὰ τῶν ἀνωτέρω, διότι ἡ τέλεισις τοῦ προμελετηθέντος ἐκκλησιαστικοῦ πραξικοπήματος ἀπήτει καὶ ἄλλας πράξεις, ὥστε νὰ μὴν ὑπάρξῃ περίπτωσις παραφωνίας τινος. Οὕτω ἐλήφθη μέριμνα νὰ μειωθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν 12 Μητροπολιτῶν, τῶν συγκροτούντων

τὴν διαρκῆ Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς ὀκτῶ (8), τοῦθ' ὅπερ παρέχει τὸ ἐνδόσιμον, ὅτι τόσοι μόνον Μητροπολίται θὰ ἐδέχοντο νὰ ψηφίσωσιν τὸν τότε Ἀρχιμανδρίτην ὡς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν. Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ ὠρίσθη, ὅτι ἡ συγκρότησις τῆς Δ.Ι.Σ. θὰ ἐγίνετο «κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς Ἀρχιερωσύνης» (συμφώνως τῷ νόμῳ 3615) 1928 καὶ τῇ Πατριαρχικῇ καὶ Συνοδικῇ πράξει τοῦ 1928), λαμβανομένων ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῶν Νέων Χωρῶν καὶ τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἡ συγκροτηθεῖσα ὁμως «ἀριστίνδην Σύνοδος» κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 1 παρ. 2 συνεκροτήθη «κατὰ παρὲκ κλίσιν τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ὀριζομένων», ὥστε δὲν ἴσχυσαν δι' αὐτὴν τὸ τόσον πολῦτιμα διὰ τὴν διοίκησιν καὶ ἀπονομὴν Δικαιοσύνης «πρεσβεῖα Ἀρχιερωσύνης». Εἶναι ἄρα συνυπεύθυνοι οἱ ἐπιζῶντες 6 Μητροπολίται.

Ἐβδόμη πρᾶξις. Ἐχρειάσθη ὁμως καὶ ἑτέρα πρᾶξις διὰ τὴν συντέλεσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἐγκλήματος τῆς συνωμοσίας, ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 2 παρ. 1 καθορισθεῖσα, καθ' ἣν «ἡ ἀρμοδιότης τῆς Ι. Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος περὶ ἐκλογῆς Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ τῶν Μητροπολιτῶν αὐτῆς περιέρχεται ἐφεξῆς εἰς τὴν διαρκῆ Ἱ. Σύνοδον». Οὕτω ἡ ὑφισταμένη ἀπὸ δεκάδων ἐτῶν διαδικασία ἐκλογῆς καὶ τὰ εἰς τὴν Ἱεραρχίαν ἀνήκοντα δικαιώματα ἀφηρέθησαν ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐδόθησαν εἰς τοὺς ὀλίγους ἱεράρχας, τοὺς δεχθέντας νὰ γίνουν ὄργανα τῆς μετὰ τοῦ πατρὸς Πολιτείας, ἥτις δι' ἀνεξελέγκτων Β.Δ. ὥρισεν τὰ μέλη τῆς ἀριστίνδην Συνόδου. Πρὸς συντέλεσιν τῆς πράξεως ταύτης ἐπανεφέρθησαν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου καὶ τῆς αὐτῆς παραγράφου αἱ διατάξεις, Α.Ν. τῆς Δικατατορίας 4ης Αὐγούστου 1936, ἥτοι τὰ ἄρθρα 1 τοῦ Α.Ν. 39) 1936 καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Α.Ν. 1493) 1938, δι' οὗ Ἀν. Νόμου, ἐγένετο τὸ πραξικόπημα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ 1938, ὅτε ἀντὶ τοῦ Δαμασκηνοῦ, ἐκλεγέντος ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τὴν 5 Νοεμβρίου 1938, διωρίσθη κατ' οὐσίαν ὑπὸ τῆς Μικρᾶς Συνόδου ὁ Χρύσανθος, πνευματικὸς πατήρ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κλπ. (Ἴδε περιοδ. Ἐκκλησία Ἰουλίου 1941).

Ὁ γ δ ὁ η π ρ ᾱ ξ ι ς . Ἀφαιρεθέντος τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς τῶν Μητροπολιτῶν ἀπὸ τὴν Ἱεραρχίαν καὶ δοθέντος τούτου κατ' ἀρχὴν εἰς τὴν « ἄ ρ ι σ τ ῖ ν δ η ν », ὡ ς κ α τ ᾱ λ λ η λ ο ν ὄ ρ γ α ν ο ν κ α θ ω ρ ῖ σ θ η , ὅ τ ι αὕ τ η π ρ ο τ ε ῖ ν ε ι τ ρ ε ῖ ς κ α τ ᾱ π λ ε ι ο ψ η φ ῖ α ν ἢ δὲ κυβέρνησις ἐκλέγει ὀριστικῶς τὸ ἕνα. Οὕτως διὰ τῶν *ad hoc* ὡς ἄνω νομοθετημάτων ἐξησφαλίσθη πλήρως ἡ ἐκλογή τοῦ Ἀρχιμανδρίτου ὑπὸ «τῶν ἀρχόντων» διὰ ν ᾱ « γ ῖ ν η κ ῦ ρ ι ο ς τ ῆ ς Ἑ κ κ λ η σ ῖ α ς ».

Ἐ ν ν ᾱ τ η π ρ ᾱ ξ ι ς . Ἐπειδὴ ὅμως τοῦτο δὲν ἔρκει, διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου διὰ τῆς αὐτῆς παραγράφου, κ α τ η ρ γ ῆ θ η , κατὰ τρόπον ἔμμεσον, ἀλλ' ἀπολύτως ἀσφαλῆ ὁ κατάλογος τῶν ἐκλογίμων, ὥστε ν ᾱ ἐκλέγωνται διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου καὶ οἱ λοιποὶ Μητροπολίται τῆς ἀρεσκείας του, τῇ συνεργασίᾳ «τῶν ἀρχόντων», ὡς λέγουσιν οἱ Ἱ. Κανόνες. (3ος τῆς 7ης Οἰκ. Συνόδου). Ἐ ξ ε λ ἔ γ η σ α ν δ ῆ κ α τ ᾱ μ ε γ ῖ σ τ η ν π λ ε ι ο ψ η φ ῖ α ν ο ἱ τ ῶ ν φ ι λ ι κ ῶ ν π ρ ὸ ς α ὗ τ ὸ ν ὀργανώσεων. Εἰς τὴν συνωμοσίαν, λοιπόν, κατὰ τῆς προϊσταμένης τοῦ Ἐκκλ. ἀρχῆς, ἥτοι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου τοῦ Β' — ὃν πρὸς εἰρωνεῖαν ἐπήνεσε κατὰ τὴν κηδεῖαν του — περιέλαβε τὴν Ἱεραρχίαν, τὴν διαρκῆ Σύνοδον καὶ εἶτα περιέλαβεν ὡσαύτως τὴν ἀλλοίωσιν θεσμῶν καὶ τῆς συνθέσεως τῆς Ἱεραρχίας, ἐπὶ τῷ προφανεῖ σκοπῷ ν ᾱ ἀποκτήσῃ πλειονοψηφίαν (ἐχειροτόνησε 27) καὶ φατρίαν. Εἰς τὴν σειράν τῶν πράξεων τῆς συνωμοσίας, λοιπόν, περιελήφθη ἀναγκαίως ἡ δημιουργία τῆς φατρίας, ἥτις ἐβασίζετο εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πρᾶξιν καὶ τὰς ἐπομένας.

Δ ε κ ᾱ τ η π ρ ᾱ ξ ι ς . Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ τελικοῦ σκοποῦ τῆς συνωμοσίας, τοὔτέστιν τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς ἀπολυταρχίας «τοῦ διὰ τῶν κοσμικῶν ἀρχόντων ἐπιτυχόντος ν ᾱ καταλάβῃ τὸν θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ποτὲ Ἀρχιμανδρίτου πρῶθ. τῶν Ἀν. περιελήφθη ἀναγκαίως εἰς τὸ πρόγραμμα αὐτῆς καὶ ἡ ἀλλοίωσις ὅχι μόνον τοῦ θεσμοῦ τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου — τοῦτο ἐγένετο πληρέστερον διὰ τοῦ Ν.Δ. 126) 1969 — ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων, διὰ τῆς καταργήσεως τῶν ὑπαρχόντων δικαστηρίων, ἥτοι τοῦ α καὶ β βαθμοῦ, καὶ τοῦ ἐκκλήτου, ὅπερ οἱ τε Ἱεροὶ

Κανόνες καὶ τὸ κοσμικὸν δίκαιον προβλέπουν. Οὕτως θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ὁλοκληρωθοῦν οἱ σκοποὶ τῆς συνωμοσίας.

“Ὅθεν ἐξεδόθη, κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1967 ὁ Ἀν. Νόμος 214) 1967, δι’ οὗ ἐγκαθιδρύθησαν ἀντὶ τῶν κανονικῶν Δικαστηρίων τοῦ Νόμου 5383) 1932, δ ὑ ο ἔ κ - τ α κ τ α Ἱ ε ρ ο δ ι κ ε ῖ α, ἓνα διὰ τοὺς Πρεσβυτέρους, Διακόνους καὶ Μοναχοὺς καὶ ἓνα διὰ τοὺς Ἐπισκόπους, δικάζοντα εἰς πρῶτον καὶ τελευταῖον βαθμόν. Οὕτω καθίστατο δυνατόν ἡ ἄμεσος ἐκλογή Ἐπισκόπου εἰς τοὺς θρόνους τῶν καταδικαζομένων. Διὰ τοῦ Ἀναγκαστικοῦ τούτου Νόμου ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιβάλλεται ποινὴ ἄνευ ἐνοχῆς, (ἴδε γνωμοδότησιν Θεολογικῆς Σχολῆς ἐν Γ. Κονιδάρη περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Δικαιοσύνης), ὥστε νὰ ἀπομακρύνωνται ἀμέσως οἱ Μητροπολίται καὶ οἱ θρόνοι των νὰ δίδωνται εἰς πρόσωπα ὠρισμένης «προελεύσεως καὶ τοποθετήσεως». (Δήλωσις Ὑπ. Παιδείας Π. Χρήστου). Σημειοῦντες ὅτι ἐπετεύχθη, χάρις εἰς τὴν προκληθεῖσαν γενικὴν ἀντίδρασιν ἢ ἀπομάκρυνσις δ ὑ ο μ ό ν ο ν Μητροπολιτῶν, προσθέτομεν ὅτι ὁ διὰ τοῦ παρόντος κατηγορούμενος ὡμολόγησεν κατὰ τὴν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Νοεμβρίου 1972, ὅτι αὐτὸς ἦτο ἐμπνευστὴς τοῦ πρωτοφανοῦς διὰ τὴν Ἐκκλησίαν νομοθετήματος τοῦ καταλύσαντος θεμελιώδεις Ἱεροὺς Κανόνας, οὓς ὠρκίσθη κατὰ τὴν χειροτονίαν του νὰ φυλάττῃ. “Ὅ,τι αἱ ἀποφάσεις τῶν ἐκτάκτων Ἱεροδικείων εἶναι ἐξ ἐπόψεως Κανονικοῦ Δικαίου ἄκυροι, ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων καὶ τῆς μὴ κανονικῆς συνθέσεως τῶν Δικαστηρίων καὶ ὅτι οὕτω παρεβιάσθησαν αἱ σχετικαὶ συνταγματικαὶ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 8 τοῦ Συντάγματος 1952 (ἄρθρα 11 καὶ 12 τοῦ 1968) περὶ φυσικῶν Δικαστῶν ἦτο κατάδηλον, διότι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ φυσικοὶ καὶ νομικοὶ Δικασταὶ τῶν Κληρικῶν εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι πάντοτε εἰς μὲν τὰς Ἐπαρχίας αὐτῶν οἱ Ἐπίσκοποι ἐν δὲ τῇ Συνόδῳ οἱ κατὰ τὰ πρεσβεῖα Ἀρχιερωσύνης ἐτησίως δικάζοντες εἰς δεύτερον βαθμόν.

Ἐνδεκάτῃ Πρᾶξις. Ἀλλ’ ὁ κατηγορούμενος ὡς μοιχός—ἐπιδάτης τοῦ θρόνου τῶν Ἀθηνῶν κατέστη κατήγορος καὶ Δικαστής! Τοῦτο εἶναι τραγικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν. Ἀλλ’ ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι ὑπερβάλλονται τὰ πράγματα θὰ ἔδει νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα (ἴδε τὸ ἀνωτ,

βιβλίον Γ.Κ. παράρτημα) δύο βαρυσήμαντα κείμενα.

α) Τὸ ἀπὸ 16 Φεβρουαρίου 1968 ἔγγραφον τῆς θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν περὶ τοῦ ἀντικανονικοῦ καὶ ἀντισυνταγματικοῦ Ἀναγκαστικοῦ Νόμου 214) 1967. Τοῦτο ἐπεδόθη εἰς τὸν κατέχοντα τὸν θρόνον καὶ δὲν ἀπήντησεν μέχρι τοῦδε. (Ἐδημοσιεύθη).

β) Συνέντευξιν τοῦ κατηγορουμένου, δοθεῖσαν ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν τὴν 13ην Μαρτίου 1968 πρὸς τοὺς ἡμετέρους καὶ ξένους Δημοσιογράφους εἰς τὴν ὁποίαν αἱ ὁμολογίαι αὐτοῦ εἶναι σημαντικαί, ἐκθέτουν δὲ αὐτὸν κατὰ τρόπον ἀνεπανόρθωτον ὡς καὶ τὴν Ἐκκλησίαν. («Πατρίς» Λευκωσίας 24 Μαρτίου 1968).

* * *

Τὴν ἀλλοίωσιν τῶν θεσμῶν περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω ὡς καὶ τῆς συνθέσεως τῆς τε Ἱεραρχίας καὶ τῆς διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου ἠκολούθησεν, αὐτοῦ ὄντος ὑπευθύνου Εἰσηγητοῦ τῆς Πολιτείας, κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1968 ἡ 12η Π ρ ᾱ ξ ι ς , ἡ ὁποία μαρτυρεῖ ποῦ ἔφθασεν ἡ συνεργασία του καὶ τὸ κοσμικὸν του πνεῦμα μετὰ τῶν «κοσμικῶν ἀρχόντων» διὰ τὴν κατάληψιν οὐχὶ μιᾶς ἢ δύο Ἐπισκοπῶν ἀλλὰ πολλῶν.

Πρόκειται περὶ τῆς νέας πρωτοφανοῦς καὶ ταύτης διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ Νομικῆς Πράξεως τοῦτέστιν τῆς Λ. Σ. Τ'. Σ υ ν τ α κ τ ι κ ῆ ς Π ρ ᾱ ξ ε ω ς , δι' ἧς ὠρίσθη, ὅτι ἀποχωροῦσι αὐτοδικαίως «τῆς θέσεώς των» (!) τοῦτέστιν τοῦ Θρόνου οἱ συμπληροῦντες τεσσαρακονταετῇ ἱερατείαν καὶ τριακονταετῇ ἀρχιερατείαν. Τοιοῦτο τρόπον κατὰ τρόπον ἐντελῶς κοσμικὸν καὶ πρωτοφανῆ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τρόπον ὃν οὐδὲ οἱ Προτεστάνται ἐσκέφθησαν ποτὲ νὰ εἰσαγάγωσι, ἀπεμακρύνθησαν τρεῖς Μητροπολῖται. Τὰ ἐκτεθέντα γεγονότα, ἥτοι αἱ πράξεις τοῦ κατηγορουμένου διὰ τῆς παρουσίας συνιστῶσι τὰ ἀδικήματα τὰ κολαζόμενα ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων:

1. Τοῦ τριακοστοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, 2) τοῦ τρίτου κανόνος τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ 3) τοῦ Ἰδίου τῆς Πρωτοδευτέρας.

Ἰδοὺ τὰ κείμενα:

Ιον) Τοῦ 30ου Κανόνος τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων.

«Εἴ τις Ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος, δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς Ἐκκλησίας γένοιτο καθαιρεῖσθαι καὶ ἀφοριζέσθαι καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες». Ἡ ἐρμηνεία τοῦ Πηδαλίου λέγει:

«Καὶ αὐτὸς ὁ Κανὼν... διπλᾶ παιδεύει ἕνα καὶ τὸ αὐτὸ ἁμάρτημα λέγων: "Οποῖος Ἐπίσκοπος ἤθελεν μεταχειρισθῇ ἄρχοντες κοσμικοὺς καὶ διὰ μεσιτείας αὐτῶν πάρει καμμίαν Ἐπισκοπὴν ἢ Μητρόπολιν ἃς καθαίρηται ἐν ταύτῳ καὶ ἃς ἀφορίζεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησία».

Ἀκόμη σαφέστερον ὁ 3ος κανὼν τῆς 7ης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νικαίας 787, ὁ καθορίζων, ὅτι ἡ Ἐκλογὴ τῶν ἐπισκόπων γίνεται ὑπὸ μόνων τῶν ἐπισκόπων — ἐξεδόθη ἐν ὧσιν καὶ τῆς ἀποτυχίας τῆς Ἰουστινιανοῦ Νομοθεσίας περὶ ἀναμίξεως εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐπισκόπων Λαϊκῶν ἐκ τῶν προυχόντων — προσθέτει «πᾶσαν ψήφον γινομένην παρὰ ἀρχόντων ἐπισκόπου, πρεσβυτέρου ἢ διακόνου ἅκυρον μὲν εἶναι κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα εἴ τις ἐπίσκοπος κλπ.» ὡς ἀνωτέρω ἐγράψαμεν. Ὁ κανὼν προσθέτει «δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς τὴν ἐπισκοπὴν ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι καθὼς ὠρίσθη ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Νικαίας (ἐννοεῖ τῆς πρώτης Οἰκουμενικῆς τὸ 325 μ.Χ.).

Δεδομένου δὲ ὅντος, ὅτι τὸ Σύνταγμα τοῦ 1952 ἴσχυεν ὅτε ἐξεδόθη ὁ Νόμος 3, ἔπεται ὅτι ὁ Νόμος οὗτος ἦτο ὅχι μόνον ἀντικανονικὸς ἀλλὰ καὶ ἀντισυνταγματικὸς, ἐφ' ὅσον τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος οὐδεμίαν ἐπιτρέπει διάκρισιν τῶν Ἱερῶν Κανόνων, ἡ δὲ ἐρμηνεία τῶν δικαστηρίων εἶναι ὅλως πεπλανημένη.

Ἀλλ' ἡ παράβασις τῶν Ἱερῶν Κανόνων δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τοὺς ἀνωτέρω, διότι διὰ τῆς χειροτονίας του εἰς τὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος δὲν ἦτο κανονικῶς κενός — ἡ κήρυξις Θρόνου ἐκκλησιαστικοῦ ὡς κενοῦ διὰ Νόμου καὶ ἡ ἐκθρόνισις διὰ πολιτειακῆς πράξεως εἶναι πρᾶξις κανονικῶς ἀπαράδεκτος — παρεδίασε καὶ τὸν ἰδὸν κανόνα τῆς πρωτοδευτέρας τοῦ 861, τοῦ ὁποῖου τὸ περιεχόμενον κατ' ἐξοχὴν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, διότι ὁ αἰμίμηστος Χρυσόστομος ὁ Β' πιεσθεὶς ἐπὶ ἡμέρας ἡρνήθη νὰ παραιτηθῇ μὲ ἕνα θαυ-

μάσιον γράμμα, τοῦ ὁποίου τὸ περιεχόμενον περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸν αἰμένηστον Ἀρχιεπίσκοπον καὶ δεδαίως καμμίαν τοιαύτην εἰς τὸν ὀπισθεν τῶν πιέσεων ἱστάμενον κληρικόν, ὅστις ἐπεδίωκε ἀπὸ ἐτῶν νὰ ἀρπάσῃ τὸν Θρόνον. Οὗτος ἐνόμισεν ὅτι ἦτο πλέον δι' αὐτὸν εὐκαιρία νὰ ἀποκτήσῃ, διὰ τῆς ἀποτελεσματικῆς συνδρομῆς ἀρχόντων, τὸν Θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ἐκθρονίζων τὸν Προϊστάμενόν του.

Ἴδου τὸ κείμενον τοῦ κανόνος ὁ ὁποῖος δυστυχῶς διὰ τὸν κατηγορούμενον καὶ τοὺς συγκατηγορουμένους του (μέλη τῆς ἀριστίνδην Συνόδου), ἐφαρμόζεται πλήρως εἰς τὴν περίπτωσίν του, ὅπως ἀποδεικνύουν τὰ δημοσιευθέντα κείμενα.

«Διὰ τὰς φιλονικίας τε καὶ ταραχάς, τὰς ἐν τῇ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ συμβαινούσας καὶ τοῦτο ὀρίσαι ἀναγκαῖον ἐστὶ τό, μηδενὶ τρόπῳ ἐπίσκοπον καταστῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἧς ἔτι ὁ προεστὸς ζῇ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ συνίσταται τιμῇ, εἰμὴ αὐτὸς ἐκὼν τὴν ἐπισκοπὴν παραιτήσῃται. Χρὴ γὰρ πρότερον τὴν αἰτίαν τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπισκοπῆς ἐκδιώκεσθαι, κανονικῶς ἐξεταζομένην, εἰς πέρας ἄγεσθαί· εἴθ' οὕτω, μετὰ τὴν αὐτοῦ καθαίρεσιν, ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν προβιδάζεσθαι». Ὁρθῶς διὰ βραχέων ἐρμηνεύει τὸν κανόνα ὁ Ἀριστίνδος (Ράλλη καὶ Ποτλῆ Σύνταγμα, τόμος 2ος σελὶς 701) ὅτι «κατὰ μηδένα τρόπον ἐπιβαινέτω τῆς ἐπισκοπῆς, ἧς ὁ Προεστὸς ἔτι ζῇ». Εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν εἶναι ἰδιαζόντως ἐπιβαρυντικὸν τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ διὰ τοῦ παρόντος κατηγορούμενος κληρικός, γνωρίζων ὡς Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀνέχεται μόνον τὴν παραίτησιν, διὰ λόγους ὑγείας καὶ ἡλικίας, ἐπὶ τῷ πραγματικῷ δῆλον ὅτι λόγῳ τῆς ἀδυναμίας ἐκτελέσεως τῶν Ἐπισκοπικῶν καθηκόντων, ἐπεχείρησεν ἀλλ' ἀπέτυχεν, διὰ τῶν ἀρχόντων, οὓς διέθετεν λόγῳ τῆς θέσεώς του, νὰ πείσῃ τὸν προϊστάμενόν του νὰ παραιτηθῇ ὥστε νὰ καταλάβῃ Θρόνον κενόν. Μὴ ἐπιτυχὼν τοῦτο κατεπάτησε τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας καὶ δὲν ἐσεβάσθη τὸ παλιὸν προϊστάμενόν του καὶ ἐπέτυχεν μὲ Νόμον νὰ τὸν ἐκθρονίσῃ καὶ, διορίσας ἐκλέκτορας τῆς ἀρε-

σκείας του καὶ τῶν πολιτικῶν ἀρχόντων, νὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον.

Ἡ παροῦσα κατηγορία γινομένη μὲ πόνον ψυχῆς κατέστη ἀναπόφευκτος, διότι ἡ συρροή τῶν πράξεων τοῦ ἐν λόγῳ προσώπου συνιστᾷ ἐγκλήματα ἐκκλησιαστικὰ βαρύτατα, ἀπαράδεκτα διὰ κληρικόν, διδάξαντα μάλιστα Κανονικὸν Δίκαιον καὶ ὀφείλοντα νὰ εἶναι τύπος καὶ ὑπογραμμὸς ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν Θείων ἐντολῶν καὶ τῶν Ἱερῶν Κανόνων.

Ὁ συνωμότης, φατριαστὴς καὶ ἐπιβάτης τοῦ Θρόνου, ὁ κατήγορος καὶ Δικαστὴς ταῦτοχρόνως, ὁ καταπατήσας τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας διὰ πολλῶν πράξεων, ὅς ἡριθμίσαμεν καὶ περιγράψαμεν ἐπακριβῶς, θὰ ἔδει νὰ δικασθῇ κανονικῶς, ἵνα τοῦτο γίνῃ παράδειγμα εἰς τοὺς μεταγενεστέρους καὶ δὴ τοὺς κληρικοὺς οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ μάθωσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία, ὡς αἰωνόβιος Ὁργανισμὸς μὲ θεμελιώδεις καὶ ἀμετακινήτους δογματικὰς καὶ κανονικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχάς, ἀποβάλλει τοῦ σώματος Αὐτῆς τοὺς μωροφιλοδόξους κληρικοὺς τοὺς μὴ σεβασθέντας τὸν Θεῖον καὶ τὸν ἀνθρώπινον Νόμον.

Ἡ Ἑλλαδικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, πιστεύομεν ὅτι θὰ ἔδει νὰ δικάσῃ μὲ ὅλους τοὺς κανόνας τὸν πρωτοστατήσαντα εἰς τὴν ἀλλοίωσιν θεσμῶν, τῆς Ἱεραρχίας καὶ τῆς Διαρκoῦς Συνόδου, καὶ τῶν Δικαστηρίων καὶ ὑποπεσόντα εἰς βαρύτατα ἠθικὰ παραπτώματα εἰς ᾧ περιλαμβάνεται δυστυχῶς καὶ ἡ ρῆξις πρὸς τὴν Μητέρα τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, τ.ἔ. τὸ Οἶκουμ. Πατριαρχεῖον.*

Οἷαδὴποτε ἐπιείκεια — καὶ ἡ Ἐκκλησία ἔχει τὸ ἐπικεῖν, — δέον νὰ διασφαλίζῃ διὰ τοῦ τρόπου τῆς παροχῆς τὴν μὴ ἐπανάληψιν τῆς τραγωδίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

* Ὁ μὴ δεχόμενος ἐπέμβασιν τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐπενέθη εἰς ἄλλην Ἐκκλησίαν κατὰ τρόπον προκαλοῦντα διαμαρτυρίας.

Καθηγητοῦ Γερ. Ι. Κονιδάρη

Ὁμοτίμου καθηγητοῦ τῆς Γεν. Ἐκκλ. Ἱστορίας καὶ τ. ἐκτάκτου ἐντεταλμένου τοῦ Καν. Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς καὶ τῆς ἐκτ. αὐτοτελοῦς ἔδρας τῆς Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν.

- 1.— Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος
Τόμος πρῶτος μετὰ δύο εἰσαγωγῶν σελ. 536.
Δραχ. 300
Ἀθῆναι 1954—60
- 2.— Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος
Τόμος Β' σελ. 365
Δραχ. 250
Ἀθῆναι 1970
- 3.— Ἡ ἄρσις τοῦ Βουλγαρικοῦ Σχίσματος ἐν τῷ Πλαισίῳ τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδοξίας τοῦ Ἑλληνισμοῦ.
ἔκδοσις τρίτη σελ. 176
Δραχ. 100
Ἀθῆναι 1971
- 4.— Ἱστορία τῆς Ρι)ρείου Ἐκκλ. Σχολῆς εἰσαγ. Χρυσ. Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.
σελ.
Δραχ. 100
Ἀθῆναι 1969

ΤΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ

Δύο βιβλία τοῦ καθηγητοῦ κ. Γερ. Κονιδάρη ποὺ δὲν πρέπει νὰ λείψουν ἀπὸ καμμίαν Βιβλιοθήκην.

- 1.— Σταθμοὶ Ἐκκλ. Πολιτικῆς ἀπὸ τοῦ Καποδιστρίου μέχρι σήμερον σελ. 300. Περιέχει τὰ δύο ἀρχιεπισκοπικὰ καὶ ἄλλα ἐπίσημα ἔγγραφα.
Δραχ. 200
- 2.— Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι «Ἐκκλ. Δικαιοσύνης» σήμερον
Περιέχει ἐπίσημα κείμενα. σελ. 343.
Δραχ. 200
- 3.— Προσεχῶς: Κείμενα Ἑλληνικῆς Πολιτικῆς εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικόν, τὸ Ἐκπαιδευτικόν καὶ τὸ Κυπριακόν.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ :
ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ "ΙΩΝΙΑ,,
ΠΡΩΠΟΝΤΙΔΟΣ 20 - Ν. ΙΩΝΙΑ - ΤΗΛ. 27 75 037
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : ΔΡ ΑΛΕΞ. Σ. ΚΟΡΑΚΙΔΗΣ